

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Výkonnost hospodářství a ekonomická budoucnost Kosova
Efficiency of Economy and Economic Future of Kosovo

Student: Bc. Kristina Adámková
Vedoucí diplomové práce: Doc. JUDr. Ing. Igor Kotlán, Ph.D.

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci na téma „Výkonnost hospodářství a ekonomická budoucnost Kosova“ vypracovala samostatně.

V Ostravě 21. 4. 2011

Bc. Kristina Adámková

Touto cestou bych ráda poděkovala Doc. JUDr. Ing. Igoru Kotlánovi, Ph.D. za vedení diplomové práce a také za poskytnutí námětů, dobrých rad a trpělivost při vypracovávání mé diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Základní aspekty státovědy a ekonomické komparace	7
2.1	Pojem stát a jeho základní charakteristika	7
2.1.1	Vzájemný vztah státu, společnosti a jednotlivce.....	10
2.1.2	Mezinárodní právo	10
2.2	Základní aspekty ekonomické komparace	12
2.2.1	Makroekonomické ukazatele.....	13
2.2.1.1	Hrubý domácí produkt a ekonomický růst.....	13
2.2.1.2	Inflace.....	14
2.2.1.3	Zahraniční obchod, jeho struktura a velikost	15
2.2.1.4	Platební bilance	16
2.2.1.5	Sociální politika a její statistiky se zaměřením na nezaměstnanost	17
2.2.2	Makroekonomické cíle a jejich konflikt.....	19
3	Postavení Kosova a vztah k mezinárodním institucím.....	20
3.1	Nástin vzniku samostatné republiky Kosovo	20
3.2	Vztah Kosova k vybraným mezinárodním institucím.....	26
3.2.1	Vzájemný vztah mezi Organizací spojených národů a Kosovem	26
3.2.2	Vzájemný vztah mezi KFOR a Kosovem	28
3.2.3	Vzájemný vztah mezi Světovou bankou a Kosovem	29
3.2.4	Vzájemný vztah mezi Mezinárodním měnovým fondem a Kosovem	30
3.2.5	Vzájemný vztah mezi Evropskou unií a Kosovem	31
3.2.6	Vzájemný vztah mezi Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Kosovem	33
3.3	Dílčí závěr kapitoly	34
4	Analýza vývoje kosovského hospodářství a možná ekonomická budoucnost.....	34
4.1	Vývoj základních makroekonomických veličin kosovské ekonomiky	35
4.2	Komparace základních makroekonomických veličin ekonomik Kosova a ČR	43
4.2.1	Porovnání výkonnosti ekonomik Kosova a ČR	44
4.2.2	Porovnání míry inflace	45
4.2.3	Porovnání vývoje na trhu práce.....	46
4.2.4	Porovnání vnější hospodářské situace.....	47
4.2.5	Porovnání vnitřní hospodářské situace.....	51
4.3	Možnosti kosovského trhu a vzájemný obchodní vztah Kosova a ČR	52
4.4	Možná ekonomická budoucnost Kosova.....	54
5	Závěr.....	57
	Seznam použité literatury.....	59
	Seznam zkratk	66

1 Úvod

Kosovo je oblast, o které se hovoří už více než deset let. Nejdříve ve spojitosti s válečným konfliktem, kterým Kosovo prošlo a později ve spojitosti s navrhovaným mírovým řešením. První kroky k současné situaci byly nastartovány právě ze strany intervenujících mezinárodních institucí, které oblast Kosova přejaly pod svou správu. K této problematice se postupně hlásilo stále více mezinárodních subjektů s cílem nadobro vyřešit stále napjatou situaci v tamním regionu. Dokonce se to stalo i jednou z priorit zahraniční politiky EU. Všechny tyto snahy nakonec vyústily v dlouho očekávaný krok – vyhlášení samostatnosti Kosova na Srbsku a vznik nové republiky k 17. 2. 2008. Tento krok vzbudil na mezinárodní scéně rozporuplné reakce, které se promítly i do skutečnosti, že zatím bylo uznáno pouze 76 států světa, včetně ČR.

Cílem mé diplomové práce je vymezit postavení a vztah Republiky Kosovo vůči mezinárodním institucím, popř. světové ekonomice, rozebrat makroekonomický stav kosovské ekonomiky a následně ji porovnat se stavem české ekonomiky a odhadnout možný vývoj v průběhu následujících 5-ti let.

Toto porovnání obou ekonomik se nevztahuje pouze na stejné časové období, ale je rozšířeno u české ekonomiky o období transformace. Důvodem je snaha zhodnotit chování ekonomik v období změn, kterými obě ekonomiky (i když časově odlišně) prošly či procházejí.

Nabízí se otázka proč jsem si pro svou práci vybrala tento trochu netradiční stát? Kosovská republika je stále aktuálním tématem a zajímá mě jak si tento nový evropský stát, který je mimo jiné považovaný za nejchudší v Evropě vede a zda se dokáže prosadit v evropské či světové ekonomice.

První kapitola je teoretická. Nejdříve se v ní věnuji základům státovědy. Konkrétněji vymezení státu a vzájemnému vztahu státu a společnosti. Důvodem zařazení této problematiky je nedávný vznik republiky Kosova a rozpoutaná debata kolem uznání či neuznání státu. Protože se v práci zabývám převážně kosovskou ekonomikou následuje teorie základních makroekonomických ukazatelů a následně teorie ekonomické komparace.

Druhá kapitola je zaměřena na vztah Republiky Kosovo k mezinárodním institucím. Nejdříve se zmíním o samotném vývoji, který vyústil ve vznik samostatného státu a naváží jednotlivými mezinárodními institucemi (WB, IMF, OSN, EU a také KFOR, OSCE). Zásadní je zejména vztah s OSN, které pro oblast Kosovo vytvořilo dočasnou správní misi UNMIK, na kterou následně navázal EULEX pod hlavičkou EU.

Třetí, praktická kapitola je zaměřena na vývoj kosovské ekonomiky. Nejdříve zhodnotím vývoj základních makroekonomických veličin. Jako začátek sledovaného období jsem zvolila rok 2002, z důvodu delší časové řady (než od roku 2008). Zároveň od tohoto roku kosovská ekonomika vystupuje samostatně vůči Srbsku a to pod správou UNMIK. Ve druhé části kapitoly srovnám ekonomiku Kosova s ČR a zmíním se o vzájemné spolupráci mezi státy i dalšími subjekty. Závěr kapitoly je věnován nastínění možné ekonomické budoucnosti kosovské ekonomiky.

Při psaní mé diplomové práce použiji několik metod, které jsou používány v ekonomii. Použiji historickou metodu a to k objasnění vzniku samostatného státu Kosovo. K popisu ekonomické situace použiji analýzu, abych poznala její jednotlivé stránky a vlastnosti. Další použitou metodou je deskriptivní metoda, pomocí níž popíši stav ekonomiky a její porovnání s ekonomikou českou.

2 Základní aspekty státovědy a ekonomické komparace

Lidská společnost se organizuje na jednotlivá území, základní jednotky, které jsou relativně samostatné. Jedná se o suverénní státy, ty jsou pak v rámci mezinárodních vztahů vzájemně propojeny a svázány společnými pravidly či postupy. Suverénní stát musí mít pod kontrolou právní systém, armádu, ekonomiku i náboženství. Ona suverenita je spojována s autoritou, tzn. s právem příkazu a s právem být poslechnut.

2.1 Pojem stát a jeho základní charakteristika

Věda, která se zabývá naukou o státu se nazývá státověda. Předmětem státovědy je zejména vznik, trvání a zánik státu. Dále popisuje fungování státu, horizontální a vertikální strukturu státu a zabývá se také státními orgány a jejich vzájemným vztahem.

Z hlediska státovědy existují dva hlavní přístupy vymezující pojem stát:¹

- sociologický,
- právnícký.

Sociologický přístup definuje stát jako *kus lidského světa*. Významným představitelem tohoto přístupu je Max Weber který tvrdí, že stát je lidské společenství, které si na určitém území nárokuje monopol legitimní fyzické moci.² Naopak právnícký přístup ztotožňuje stát s právním řádem, představitelé tohoto přístupu jsou Kelser a Weyr.

Moderní evropský přístup ke státovědě ovlivnily obě zmíněné koncepce. Georgie Jellinek propojil tyto koncepce a definuje stát podle tří základních znaků:

- státní území,
- obyvatelstvo obývající toto území,
- státní moc.

Americký přístup ke státu je zastoupen Montevidejskou konvencí o právech a povinnostech států podepsaný na konci roku 1933. Podle Montevidejské konvence má stát tyto základní znaky:³

- území,

---

¹ Holländer (2009, str. 50).

² Weber (1998, str. 247).

³ Montevideo Convention.

- obyvatelstvo,
- státní moc,
- schopnost vstupovat do vztahů s jinými státy.

Společnými znaky pro všechny zmíněné přístupy jsou území, obyvatelstvo a státní moc. Proto je nyní zmíním trochu podrobněji.

Území státu

Tento pojem pochází z mezinárodního práva. Jedná se o prostor, který je vymezen státní hranicí a je ne něm uplatňována suverénní moc státu. Území státu je plochou, která může nabývat tří rozměrů:⁴

- zemský povrch,
- zemské nitro,
- vzdušný prostor.

Státní území vzniká buď *originálně* nebo *derivativně*. Originálně pak znamená podle Holländera prvotní okupace takového území, které doposud není v moci žádného jiného suverénního státu nebo také přírůstkem území⁵. Druhý – derivátní vznik území je v dnešní době běžnější. Stát vzniká na území, které již spadá pod jiný suverénní stát. Děje se tomu tak buď na základě smlouvy⁶ nebo beze smlouvy⁷. Při tomto způsobu je nezbytné jednání alespoň dvou států, neboť zisk území jedné strany zároveň znamená i ztrátu území strany druhé.

Obyvatelstvo státu

Jedná se o osoby, které se trvale nacházejí na území státu a podléhají státní moci. Důležitým pojmem je zde státní občanství, tzn. relativně trvalý vztah, při kterém je fyzická osoba v právním svazku se státem. Z tohoto svazku pak plynou určitá práva a povinnosti. Možností jak získat státní občanství je několik např.: narozením, naturalizací, opcí aj.

⁴ Juridictum, encyklopedie o právu.

⁵ Přirozený přírůstek – působením přírodních sil, např. vznik nového ostrova v moři. Umělý přírůstek – úmyslné rozšíření území, např. vysušování moře.

⁶ Smluvní nabývání – cese (smluvní převod suverenity), adjudikace (na základě rozhodnutí mezinárodního soudu) a plesbit (referendum).

⁷ Nesmluvní nabývání území – vydržení (dlouhodobý výkon suverenity), anexe (násilný zisk území).

Státní moc

Státní moc je veřejnou mocí. Je to schopnost ovlivňovat chování lidí a přinutit je chovat se určeným způsobem. Státní moc má dvě vlastnosti, tj. všeobecnost a nezávislost na jiné moci. Státní moc se dělí na základní mocenský trojlístek – zákonodárná, výkonná a soudní moc. Tento trojlístek moci je zároveň od sebe navzájem oddělen, aby nedocházelo ke zneužívání moci.

Zákonodárná moc je reprezentována institucemi, které jsou oprávněny přijímat a vydávat obecně závazná mocenská rozhodnutí. Hlavní smyslem výkonná moci je spravovat stát a rozhodovat v konkrétních případech o jednotlivých postupech při naplňování zákonů. Výkonná moc má několik základních principů. *Princip legality*, který zajišťuje, že výkonná moc je podřízena ústavě a zákonům a *princip centralizace a decentralizace*, kdy se stát rozhodne zda výkon veřejné správy deleguje na jiné subjekty či nikoliv. Soudní moc reprezentují státní instituce, které rozhodují spory a ukládají tresty. Soudní moc v demokratickém právním státu vykazuje určité obecné vlastnosti, např. nezávislost, procesní principy, senátní rozhodování soudců aj.

Nezbytnou praktickou podmínkou pro existenci státu se také stalo uznání státu ostatními státy. Jedná se o právní akt, jímž existující stát potvrzuje suverénnost nově vzniklého státu a přijímá ho jako subjekt mezinárodního práva. Toto uznání může mít výslovnou či tichou formu a váže se k okamžiku vzniku nového státu, má tedy vždy retroaktivní účinek. Samotné uznání má pak dvojí podobu – *de iure* nebo *de facto*. Uznání *de iure* je plnohodnotné a neodvolatelné, naopak uznání *de facto* je prozatímní a může mít omezenou podobu, přesto vede k zakládání právních vztahů s novým státem. Toto uznání lze odvolat nebo nahradit uznáním *de iure*.

Podle teorie mezinárodního práva existují tři způsoby uznání státu. První je *konstitutivní způsob*, kdy se stát stane subjektem mezinárodního práva samotným aktem uznání. Tento způsob se uplatňoval do první třetiny 20. století a často byla použita hrozba silou či samotné násilí. Druhý způsob je *deklaratorní* kdy uznání státu představuje potvrzující skutečnost, že vzniklá jednotka je suverénním státem a tedy subjektem mezinárodního práva. Samotné uznání státu se vztahuje zpětně k okamžiku vzniku nového státu. Tento způsob uznání státu odráží současnou praxi. Třetím způsobem je uznání *konkludentní*, tedy uznání mlčky.

2.1.1 Vzájemný vztah státu, společnosti a jednotlivce

V moderním světě se stále více ukazuje jak je důležitý vztah mezi státem, společností a jednotlivcem. A to i z důvodu válečných konfliktů současného světa, které mají zcela jiný charakter než ty ve 20. století. Odehrávají se totiž mezi státem na jedné straně a nestátními aktéry na druhé, nebo zcela mezi nestátními aktéry. Nejčastěji se jedná o vnitrostátní etnické ozbrojené konflikty a občanské války.

Nejčastěji zmiňovaným a různě vykládaným pojmem těchto vzájemných vztahů jsou základní práva a svobody, které vyplývají z rovnosti jednotlivců. Významnost těchto práv a svobod potvrzuje také Všeobecná deklarace lidských práv (1948) přijatá Organizací spojených národů (OSN) jako doporučení pro chování států k jednotlivcům i celé společnosti. Obecně se dají tyto práva a svobody shrnout do několika skupin:⁸

- *duchovní svobody* – např. svoboda víry, svoboda vědeckého bádání, svoboda umělecké tvorby, svoboda projevu, svoboda tisku a právo na informace aj.,
- *hospodářské svobody* – např. svoboda vlastnictví, svoboda podnikání a svoboda povolání,
- *sociální práva* – právo na spravedlivou odměnu za práci, právo na zdravotní péči a sociální zabezpečení, právo na vzdělání, právo na důstojné bydlení aj.,
- *práva menšin* – zejména práva, která vylučují diskriminaci.

2.1.2 Mezinárodní právo

Ve druhé kapitole mé diplomové práce se budu zabývat mimo jiné vztahy Kosova k mezinárodním institucím a dalším státům, proto se alespoň částečně pokusím shrnout základní aspekty mezinárodního práva a vzájemnou relaci k právu vnitrostátnímu. Mezinárodní právo, které překračuje hranice jednotlivých států můžeme konkrétně rozčlenit podle Jana Ondřeje na mezinárodní právo veřejné, soukromé a obchodní.

Mezinárodní právo veřejné je samostatným systémem práva, které vzniká na základně společné vůle států. Základními prameny pro mezinárodní právo veřejné jsou mezinárodní smlouvy a mezinárodní obyčejová pravidla. Nejčastěji se jedná o úpravu vztahů mezi suverénními státy, vztahů mezi státem a jiným subjektem a vztahů mezi subjekty navzájem.

---

⁸ Holländer (2009, str. 131-139).

Mezinárodní právo soukromé jsou právní vztahy, které taktéž přesahují hranice států, jsou však založeny na rovnosti a výlučně upravují soukromoprávní vztahy. Základními prameny jsou jak vnitrostátní předpisy tak i mezinárodní smlouvy.

Mezinárodní právo obchodní není samostatným systémem práva, jedná se o právní normy z různých odvětví upravující vztahy, které vznikají při uskutečňování mezinárodního obchodu. Pod tento pojem se zařazuje také mezinárodní ekonomické právo, které upravuje organizaci mezinárodních ekonomických vztahů např.: makroekonomické vztahy aj.

Vzájemný vztah mezi mezinárodním právem a vnitrostátním právem upravují dvě teorie. První monistická teorie říká, že normy obou práv tvoří jeden systém, ve které jsou normy vnitrostátního práva nadřazeny normám mezinárodního práva a naopak. Druhá teorie je dualistická, která obě práva vidí jako dva odlišné systémy. Aby nedocházelo ke vzájemnému porušování norem stát transformuje normy mezinárodního práva do svého vnitrostátního práva.

Subjekty, kterých se mezinárodní právo dotýká jsou:⁹

- suverénní státy,
- mezinárodní organizace vládní povahy,
- zvláštní politické jednotky,
- jednotlivci.

Pojem suverénní stát jsem již vymezila v předchozí části první kapitoly. Dalším nejčastějším subjektem mezinárodního práva jsou mezinárodní organizace vládní povahy. Jedná se o sdružení států na základě mezinárodní smlouvy, které mají vlastní jméno a vlastní orgány a plní určité předem stanovené funkce a úkoly. Tyto organizace mají taktéž svěřeny určité kompetence např.: uzavírat mezinárodní smlouvy, způsobilost k výsadám a imunitám, mohou předkládat majetkový nárok vůči subjektům mezinárodního práva, nezávislost ve finančních záležitostech aj.

Z vůle suverénních států vznikají také zvláštní politické jednotky, většinou však mají omezenou způsobilost k právním úkonům. Těmito subjekty jsou např.: města s mezinárodním statutem, Mezinárodní výbor Červeného kříže aj.

---

⁹ Ondřej (2009, str. 97).

Posledním subjektem mezinárodního práva jsou jednotlivci. Ti nemají žádnou normotvornou způsobilost. Nejčastěji se objevují v oblastech mezinárodní ochrany lidských práv, ochrany mezinárodních investic a trestní odpovědnosti.

2.2 Základní aspekty ekonomické komparace

Komparativní ekonomie je disciplínou světové ekonomie. Její charakter je analytický, jejím cílem je srovnávání ekonomických procesů a systémů vybraných zemí. Konkrétně zkoumá data o vývoji národního hospodářství a následně se je snaží vysvětlit a také formulovat doporučení pro aktéry hospodářské politiky pro příští období.

Komparativní ekonomie se rozvíjela ve třech fázích. První, počáteční fáze se spojuje s vypuknutím 1. světové války, kdy národní ekonomiky byly podřizovány principům válečné ekonomiky. Druhá fáze začíná po 2. světové válce, kdy se komparatistika rozšířila nejvíce, neboť se výrazněji změnily a odlišily reálné ekonomické systémy. Nejčastěji docházelo ke srovnávání kapitalismu a socialismu. Třetí fáze komparativní ekonomie se pojí s 90. léty 20. století, kdy došlo k rozpadu sovětského bloku. Následovala cesta transformace ekonomik do podoby tržního hospodářství. Komparace se týkala zejména analýzy smíšených ekonomických systémů, jak uvádí Pavel Tuleja.

Samotná komparace může být realizována ve třech rovinách. První rovina se zaměřuje na komparaci struktury ekonomických systémů, druhá rovina na komparaci mechanismů fungování ekonomických systémů a třetí rovina na komparaci dosažených výsledků ekonomických systémů. Aby samotná komparace měla smysl, musí se předmět srovnávání shodovat alespoň ve dvou ze tří následujících hledisek:¹⁰

- hlediska času,
- hlediska prostoru,
- hlediska věcného.

Zdrojem dat je ve většině vyspělých tržních ekonomikách systém národních účtů (SNÚ), který je zjednodušeným modelem národního hospodářství. Hlavním cílem systému národních účtů je sledování reálných minulých ekonomických toků v národním hospodářství včetně jeho hlavních vazeb během určitého období a také sledování stavu jmění dané země a jeho změny. Následně pak SNÚ umožňuje predikci budoucnosti.

---

¹⁰ Tuleja (2007, str. 47).

Aby byla možná mezinárodní komparace pomocí SNÚ, byl vytvořen určitý standardní systém, který zaručuje používání jednotné metodiky. Tento standard byl vytvořen OSN již v roce 1952, poslední významná revize proběhla v roce 1993, kdy byl stanoven standard SNA 93. Tento standard byl aktualizován v roce 2008 (SNA 2008). Druhým významným standardem je ESA 95, který je upraven pro potřeby Evropské unie (EU) a zároveň je kompatibilní s SNA 93.

2.2.1 Makroekonomické ukazatele

Při ekonomické komparaci vybraných zemí budu ve třetí kapitole mé diplomové práce srovnávat základní i některé doplňující ukazatele národního hospodářství. Konkrétně použiji tyto ukazatele: hrubý domácí produkt (HDP) a ekonomický růst, inflace měřená ukazatelem CPI, velikost a struktura zahraničního obchodu a vybrané sociální statistiky.

2.2.1.1 Hrubý domácí produkt a ekonomický růst

HDP je makroekonomický agregát, který měří finální produkci výrobků a služeb vyprodukovaných na daném území během určitého období. Rozeznáváme dva tyto produkty a to nominální, který je měřen v běžných cenách a reálný, který je měřen ve stálých cenách. Reálný HDP má větší vypovídací schopnost neboť je očištěn o vliv cenové hladiny. HDP může být měřen třemi způsoby:¹¹

- *výdajovou* – jedná se o součet veškerých výdajů vynaložených na nákupu finální produkce v dané zemi,
- *příjmovou* – jde o hodnotu veškerých důchodů ve společnosti, které plynou z vlastnictví výrobních faktorů,
- *přidanou hodnotou* – součet všech hodnot přidaných při výrobě finálních produktů v dané ekonomice.

Statistický úřad Kosova (SOK) využívá k měření HDP metodu výdajovou a přidané hodnoty. Důležitějším ukazatelem je však ekonomický růst, který představuje tempo růstu HDP v čase. Z krátkodobého hlediska tempo růstu využívají především tvůrci hospodářské politiky a jedná se o meziroční růst, ze kterého je patrné, ve které fázi se ekonomika současně nachází. Z dlouhodobého hlediska se ekonomický růst využívá k určení tendencí a trendů ekonomiky. Neméně důležitým ukazatelem, který taktéž vychází z HDP je ekonomická

---

¹¹ Kliková, Kotlán (2006, str. 86).

úroveň země neboli životní úroveň. Jedná se o ukazatel HDP přepočtený na jednoho obyvatele.

2.2.1.2 Inlace

Inlace je považována za negativní jev v ekonomice, který narušuje její rovnováhu a projevuje se růstem cen. Inflaci lze tedy definovat jako trvalý vzestup cenové hladiny. Přesto je však ekonomie považována do určité míry za prospěšnou, konkrétně pohybující se kolem hodnoty 2 %. Jejím pozitivním důvodem je zejména motivace ekonomických subjektů k produkci, motivace efektivněji investovat kapitál či změna portfolia z důvodu vyšších alternativních nákladů na držbu peněz. Záleží však také zda je daná míra inflace anticipovaná či nikoliv. Pokud anticipovaná je, jedná se o menší zátěž ekonomiky, neboť již předem byla subjekty zahrnuta do jejich očekávání a proto nemá tak vysoké nestabilizující a demotivační dopady.

Inlace je tříděna do několika typů, toto třídění není samoučelné, neboť pomáhá tvůrcům hospodářské politiky volit optimální nástroje protiinflační politiky.

Dle míry rozlišujeme *inflaci mírnou*, která má relativně mírný a stabilní dlouhodobý průběh, její míra je nižší než 10 % a je považována za slučitelnou se zdravým vývojem ekonomiky. Následuje *inflace pádivá*, která je rychlá (do 100 %) a je doprovázena ekonomickými i sociálními náklady. Již není slučitelná se zdravým vývojem ekonomiky. Posledním typem dle míry je *hyperinflace*, která je považována za extrémní formu inflace (nad 100 %). Náklady spojené s inflací jsou tak obrovské, že často dochází k přechodu od peněžní směny k naturální.

Inlace je také tříděna dle jejího vzniku:¹²

- *inflace poptávková* – vzniká převahou agregátní poptávky nad agregátní nabídkou, neboť ceny reagují na zvýšenou poptávku mnohem pružněji než nabídka,
- *inflace nabídková* – vzniká růstem cen výrobních faktorů, což ceteris paribus vede k omezení produkce a při neměnné poptávce právě k nárůstu cen,

---

¹² Kliková, Kotlán (2006, str. 94).

- *inlace importní* – jedná se o růst cen přenesenou ze zahraničí prostřednictvím importu

Pro výpočet inflace se používá více ukazatelů, např. index spotřebitelských cen (CPI), cenový index vstupů (PPI) a implicitní cenový deflátor (IPD). Já se konkrétně zmíním pouze o ukazateli CPI, neboť ho k měření inflace využívá SOK.

Index spotřebitelských cen (CPI) srovnává náklady na pořízení daného typického spotřebního koše komodit v běžném období oproti základnímu období, vzorec (1.1.). Pro výpočet samotné míry inflace (π) se používá procentní změna daného indexu za určité období, vzorec (1.2.).

$$CPI = \frac{\text{hodnota koše zboží (ceny daného roku)}}{\text{hodnota koše zboží (ceny základního roku)}} \cdot 100 \% \quad (1.1)$$

$$\pi = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \cdot 100 \% \quad (1.2)$$

CPI_t ... index spotřebitelských cen běžného období

CPI_{t-1} ... index spotřebitelských cen základního období

2.2.1.3 Zahraniční obchod, jeho struktura a velikost

Zahraniční obchod je jedním z historicky nejstarších a nejvýznamnějších vnějších ekonomických vztahů. Prostřednictvím zahraničního obchodu jsou jednotlivé ekonomiky propojeny. Ať už se jedná o státy sousední či nikoliv, státy v rámci kontinentu či mimo domácí kontinent. Z pohledu národního hospodářství existují dva přístupy k zahraničnímu obchodu – pasivní a aktivní přístup.¹³ *Pasivní přístup* si klade za cíl dosáhnout plynulého reprodukčního procesu. Jedná se zejména o zajištění těch surovin, potravin, strojů a zařízení aj., které ekonomika neumí vyprodukovat sama. Tento přístup je spojen s protekcionismem, tzn. s co největší ochranou domácího trhu státem. *Aktivní přístup* je spojen především s liberalismem – s co nejnižšími zásahy státu do ekonomiky. Cílem státu v tomto přístupu je usilovat o co nejsnazší přístup na zahraniční trhy.

---

¹³ Svatoš (2009, str. 22).

Velikost zahraničního obchodu můžeme měřit pomocí tzv. otevřenosti. Otevřenost ekonomiky obecně znamená míru účasti na importu a exportu zboží, služeb a kapitálu v podobě investic a půjček.

Otevřenost ekonomiky může mít různý charakter:¹⁴

- míra otevřenosti – kvantitativní aspekt, podíl vybraného ukazatele zahraničního obchodu k nominálnímu HDP,
- struktura otevřenosti – kvalitativní aspekt, analýza komoditní či teritoriální struktury, kilogramové ceny, transformační výkon ekonomiky nebo reálné směnné relace,
- podíl jednotlivých zemí na světovém obchodu,
- závislost národních ekonomik na vnějším prostředí.

2.2.1.4 Platební bilance

Důležitým cílem vnější hospodářské politiky, která se zabývá zahraničně-obchodními vztahy je dosažení vyrovnané platební bilance, resp. jejích jednotlivých částí. Platební bilanci lze definovat jako statistický účetní záznam, který sumarizuje všechny peněžní i nepeněžní transakce mezi subjekty určité ekonomiky a subjekty ostatních zemí za určité časové období. Zpravidla se jedná o jeden kalendářní rok. Platební bilance se člení vertikálně na položky kreditní a debetní; horizontálně pak na jednotlivé účty.¹⁵ Viz. tab. (1.1).

Platební bilance jako celek je vždy vyrovnaná, z tohoto důvodu má větší vypovídací schopnost analyzovat stav jejích dílčích účtů. Zejména se jedná o výkonovou bilanci, která zobrazuje reálné výkony v ekonomice a oficiální vyrovnávací platební bilanci, která zobrazuje skutečný stav vnější hospodářské situace ekonomiky.

---

¹⁴ Kliková, Kotlán (2006, str. 192).

¹⁵ Kliková, Kotlán (2006, str. 101).

Tab. 1.1: Struktura platební bilance

	Účet	Dílčí bilance	Kreditní záznamy	Debetní záznamy
A	<i>Běžný účet</i>	Obchodní bilance	Export	Import
		Bilance služeb	Příjmy	Výdaje
		Bilance výnosů	Výnosy	Náklady
	<i>Výkonová bilance</i>			
		Běžné převody	Příjmy	Výdaje
B	<i>Kapitálový účet</i>		Příjmy	Výdaje
C	<i>Finanční účet</i>	Přímé investice	V tuzemsku	V zahraničí
		Portfoliové investice	V tuzemsku	V zahraničí
		Ostatní investice	V tuzemsku	V zahraničí
D	<i>Chyby, opomenutí a kurzové rozdíly</i>		+	-
<i>Oficiální vyrovňovací platební bilance</i>				
E	<i>Devizové rezervy</i>		Nárůst (-)	Pokles (+)
<i>Platební bilance celkem</i>				

Zdroj: IMF. Vlastní úprava.

2.2.1.5 Sociální politika a její statistiky se zaměřením na nezaměstnanost

Hospodářská výkonnost země úzce souvisí se sociální politikou a to ve smyslu vůbec její existence a možnosti její aplikace. Pod pojmem sociální politika se skrývá soubor opatření, nástrojů a cílů, které směřují k dosažení celospolečenského konsenzu v zájmu udržitelného rozvoje společnosti. Sociální politika je úzce ovlivňována nejen hospodářskou politikou, ale také dalšími faktory ve společnosti, např.: ekonomickou vyspělostí země, tradicemi způsobu života, demografickou strukturou, politickým systémem aj.

Každá ekonomika chápe sociální politiku odlišně a nelze jednotlivé sociální koncepce sjednocovat a není ani lehké je srovnávat. Samotné rozdíly v sociální politice vychází ze zmíněných faktorů a rozdíly se dotýkají: cílů, strategií a nástrojů, nositelů i příjemců. Přesto existují tzv. sociální statistiky, díky kterým je možné jednotlivé ekonomiky v této oblasti srovnávat. Jedná se o statistiky zkoumající např.:

- životní úroveň obyvatel,

- zaměstnanost resp. nezaměstnanost,
- příjmy obyvatel,
- vzdělání,
- sociální péče,
- zdravotnictví,
- kultura a další oblasti společenského života aj.

Důležitou součástí sociální politiky je zaměstnanost resp. nezaměstnanost. Nezaměstnanost je považována za makroekonomické zlo (společně s inflací). Nezaměstnanost má však negativní dopady pouze na určitou část obyvatel, oproti inflaci. Z ekonomického pohledu je nezaměstnanost stav, kdy část pracovního potenciálu nemá uplatnění nebo ho záměrně nenalézá. Nezaměstnanost se tedy týká pouze obyvatelstva v produktivním věku.

Nezaměstnanost lze členit podle příčin jejího vzniku na:¹⁶

- *frikční* – je ovlivněna životním cyklem obyvatelstva, je zpravidla krátkodobá,
- *strukturální* – vychází ze změny struktury ekonomiky, jedná se o nesoulad kvalifikační struktury nabídky a poptávky na trhu práce, má spíše dlouhodobý charakter,
- *cyklickou* – souvisí s výkyvy v ekonomice zapříčiněné fázemi hospodářského cyklu, délka trvání je proměnlivá společně s délkou aktuálního hospodářského cyklu,
- *sezónní* – nezaměstnanost spojená se sezónními výkyvy tedy podmíněná ročními obdobími.

Nejčastěji používaným ukazatelem pro měření nezaměstnanosti je míra nezaměstnanosti (u), která se vypočítá podle vzorce (1.3).

$$u = \frac{U}{L} \cdot 100 \% \quad (1.3)$$

U ... počet nezaměstnaných osob

L ... ekonomicky aktivní obyvatelstvo

---

¹⁶ Jánošíková, Jurečka (2006, str. 117).

Pro hodnocení nezaměstnanosti v ekonomice není důležitou pouze míra nezaměstnanosti, ale také její struktura. Hodnotí se zejména:¹⁷

- délka trvání nezaměstnanosti,
- regionální rozložení,
- dopad na jednotlivé skupiny obyvatel aj.

2.2.2 Makroekonomické cíle a jejich konflikt

Zmíněné makroekonomické ukazatele, resp. cíle hospodářské politiky (ekonomický růst, nízká a stabilní míra inflace, vnější rovnováha a nízká míra nezaměstnanosti) nelze v praxi dosahovat najednou. Dosažení či přiblížení se k jednomu cíli zpravidla vede ke ztrátě či vzdálení od cíle jiného. Tento konflikt čtyř hlavních cílů hospodářské politiky je graficky znázorňován pomocí tzv. magického čtyřúhelníku. Vrcholy základní verze magického čtyřúhelníku jsou tvořeny těmito veličinami:¹⁸

- meziroční tempo růstu reálného HDP (%),
- průměrná roční míra inflace (%),
- průměrná roční míra nezaměstnanosti (%),
- podíl salda běžného účtu platební bilance na nominálním HDP (%).

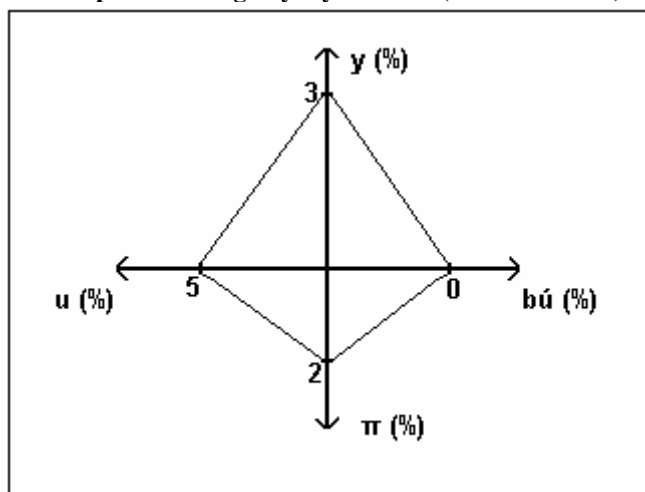
Samotná velikost plochy čtyřúhelníku hovoří o celkové úspěšnosti hospodářské politiky. Obecně platí fakt, že čím větší plocha, tím je hospodářská politika účinnější. Zároveň byl vytvořen tzv. optimální magický čtyřúhelník jehož hodnoty byly získány na základě dlouholetých analýz makroekonomických veličin vyspělých zemí OECD. Cílem tvůrců hospodářské politiky je přiblížit se tomuto optimálnímu magickému čtyřúhelníku, neboť poté lze hospodářskou politiku považovat za úspěšnou. Obr. (1.1) zobrazuje optimální magický čtyřúhelník.

---

¹⁷ Jánošíková, Jurečka (2006, str. 116).

¹⁸ Kliková, Kotlán (2006, str. 107).

Obr. 1.1: Optimální magický čtyřúhelník (základní verze)

Zdroj: OECD. Vlastní úprava.

3 Postavení Kosova a vztah k mezinárodním institucím

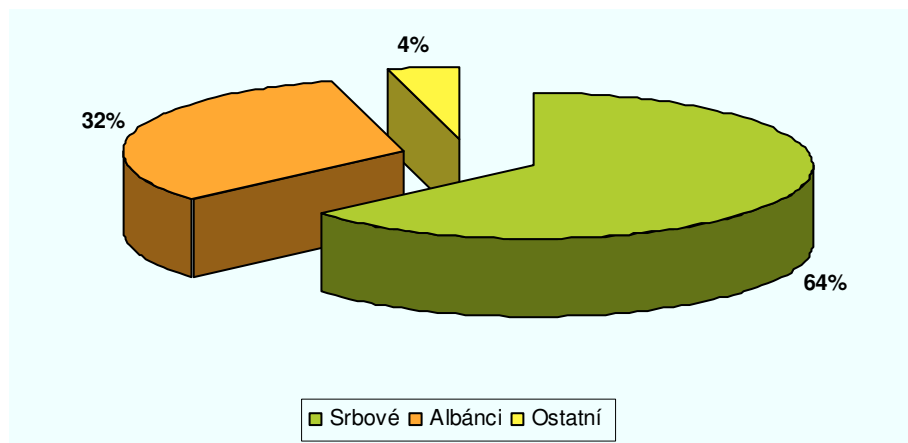
Novodobá otázka Kosova se spojuje s koncem 90. let 20. století, kdy po pádu komunismu došlo také k rozpadu Jugoslávie a vytvoření nových států. To se však neobešlo bez ozbrojených konfliktů. V rámci Kosova byly ukončeny vojenskými intervencemi NATO, na které navazovaly civilní, ale i vojenské mise OSN, stále s podporou NATO. Důležitou roli zde sehrála také EU, která se stala hlavním garantem stability v tomto regionu pomocí tzv. Paktu stability pro jihovýchodní Evropu (PS).

3.1 Nástin vzniku samostatné republiky Kosovo

Slovanský kmen Srbů byl pozván císařem Byzantské říše Justiniánem I. na území Kosova již v 7. století z důvodu ochrany před nájezdy turko – altajských Avarů. Srbský národ uspěl a v této oblasti vytvořil nezanedbatelnou etnickou skupinu. Později se i tato oblast, jako většina prostoru při Středozezemním moři, stala součástí Osmanské říše.

Počátek 19. století přinesl vyhlášení Srbského knížectví, stále však jako autonomní součást Osmanské říše. Dnešní území Kosova se společně s dalším územím stalo tzv. vilajetem. Tedy oblastí pod tureckou správou. Situace Srbského obyvatelstva byla v tomto období velice těžká, přestože tvořili většinu obyvatelstva jak ukazuje graf. 2.3., byli vystaveni tyranii, která vedla buď k útěku nebo nucené islamizaci.

Graf 2.1: Etnické skupiny obyvatel v Kosovu a Metohiji v roce 1871

Zdroj: Doleček (2009, str. 11). Vlastní úprava.

Situace se dále vyostřila rozhodnutím Berlínského kongresu v roce 1878, který sice uznal samostatnost a svrchovanost Srbského knížectví, ale Kosovo a Metohija musela zůstat pod tureckou nadvládou. „*Rodící se albánský nacionalismus byl namířen proti Černohorcům, Řekům i Srbům. Měl za cíl dosáhnout etnický čistého Kosova a Metohije, celé oblasti Starého Srbska, měly být albanizovány i části dnešního Řecka a Makedonie pod tureckou svrchovaností.*“ Jak uvádí Doleček (2009, str. 15). Z oblasti Kosova a Metohije v letech 1880 – 1899 uteklo přes 60 000 Srbů, které nahradili albánští přistěhovalci.

Obrovské změny nastaly po 1. světové válce. Vznikem Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (SHS), později Jugoslávie, byl vytvořen státní útvar o rozloze 248 670 km² s 12 mil. obyvateli různých etnik. Konkrétně v oblasti Kosova a Metohije žilo kolem 66 % Albánců a pouze 26 % Srbů.¹⁹

Do 2. světové války byla Jugoslávie vtažena svým přepadením v dubnu 1941. Albánci se stali Německými spojenci a byla jim přislíbena většina okupovaného území. Došlo k ničení, loupení, vypalování a dalším násilnostem na tamním obyvatelstvu, které se nehlásilo k muslimskému náboženství. Během okupace bylo cílem albánské vlády na území Kosova a Metohije eliminovat srbskou a černohorskou populaci, byly ničeny i kulturní památky a překopávány hřbitovy, jak uvádí Doleček. Uvádí se, že původní obyvatelstvo bylo nahrazeno až 100 000 Albánci.

Po 2. světové válce se Kosovo a Metohija stalo součástí federálního Srbska. Albánci na tomto území směli v plné míře užívat svých národnostních práv pro svůj kulturní, politický a ekonomický rozvoj. Po volbách v roce 1945 získala plný mandát Komunistická strana

¹⁹ Doleček (2009, str. 128).

Jugoslávie a v roce 1946 byla vytvořena Lidová republika Srbska jejíž součástí se stala oblast Kosova a Metohije. Celá oblast Balkánu byla sjednocena pod Socialistickou Federativní republiku Jugoslávie pod vedením J. B. Tita. Příloha č. 1 zobrazuje sjednocené státy.

Kosovo a Metohije v tomto období dostávala finanční prostředky jak od Srbska tak i od federace pro svůj hospodářský rozvoj. Ze samotné provincie pocházelo jen 8 % prostředků, jak uvádí Doleček.

Smrt J. B. Tita v roce 1980 přinesla do této oblasti další nepokoje, jak uvádí Doleček (2009, str. 180) *...„neklid mezi Albánci a jejich masové demonstrace propukly (11. 3. 1981) za necelý rok po smrti Tita, kterého kosovští Albánci, vzhledem k jeho některým protisrbským postojům v souvislosti s Kosovem, pokládali za svého „ochránce“.*“ Při potlačování nepokojů však nebyla instituce, která by zasáhla. Policie v Kosovu byla tvořena převážně Albánci (z tohoto důvodu nebylo bezpečné ji použít) a Policie ze Srbska (jako mateřské republiky) neměla dle ústavy mandát zasahovat v Kosovu. Pokračovalo tak vystěhovávání Srbů a dalších etnik z této oblasti a ničení zejména pravoslavných památek. V té době začala stoupat oblíba politika Slobodana Miloševiče. Do povědomí všech se dostal díky svému projevu na obranu práv Srbů v Kosovu, zejména pak větou: *„Nikdo si nesmí dovolit, aby Vás bili.“* Milošević pomohl vrátit Srbsku suverenitu nad provincií Kosovo i Vojvodina, zároveň zůstaly zajištěna práva etnik na jazyk, náboženství, svoji kulturu, školy, tisk aj. Nepokoje však pokračovaly dál a byly podporovány zejména dobře vedenou a ne vždy pravdivou protisrbskou propagandou. Vznikl jakýsi „paralelní kosovský stát s prezidentem Dr. Ibrahimem Rugovem“, který loboval v západním světě a stále více jím byl podporován. Jeho hlavní tři úkoly byly:²⁰

1. zamezit divokým vzpourám obyvatel,
2. internacionalizovat otázku Kosova,
3. systematicky odpírat legitimitu srbské vládě.

Finanční prostředky pro tuto činnost byly získávány ze 3 % odvodů svých příjmů všech zaměstnaných Albánců v Kosovu a Metohiji i v zahraničí. Tyto prostředky byly ukládány do „Fondu vlády Republiky Kosovo“, který měl sídlo v Německu a „Volání otčiny“ se sídlem ve Švýcarsku. Jak tvrdí Doleček (2009, str. 206).

Na začátku 90. let 20. století byla situace vyhrocena v celé jugoslávské federaci. Neshody se netýkaly pouze národnostních otázek, ale také politických, demokratických, pacifistických a také ekonomických. Ekonomika jugoslávské federace byla zaostávající

---

²⁰ Doleček (2009, str. 204).

a nekonkurenceschopná. Tyto nemalé problémy vyústily v roce 1991 k vyhlášení samostatnosti ze strany Slovinska, které bylo následováno Chorvatskem, Makedonií a v roce 1992 Bosnou a Hercegovinou. Zbylá část vytvořila Svazovou republiku Jugoslávie (FRJ, federace Černé Hory a Srbska).

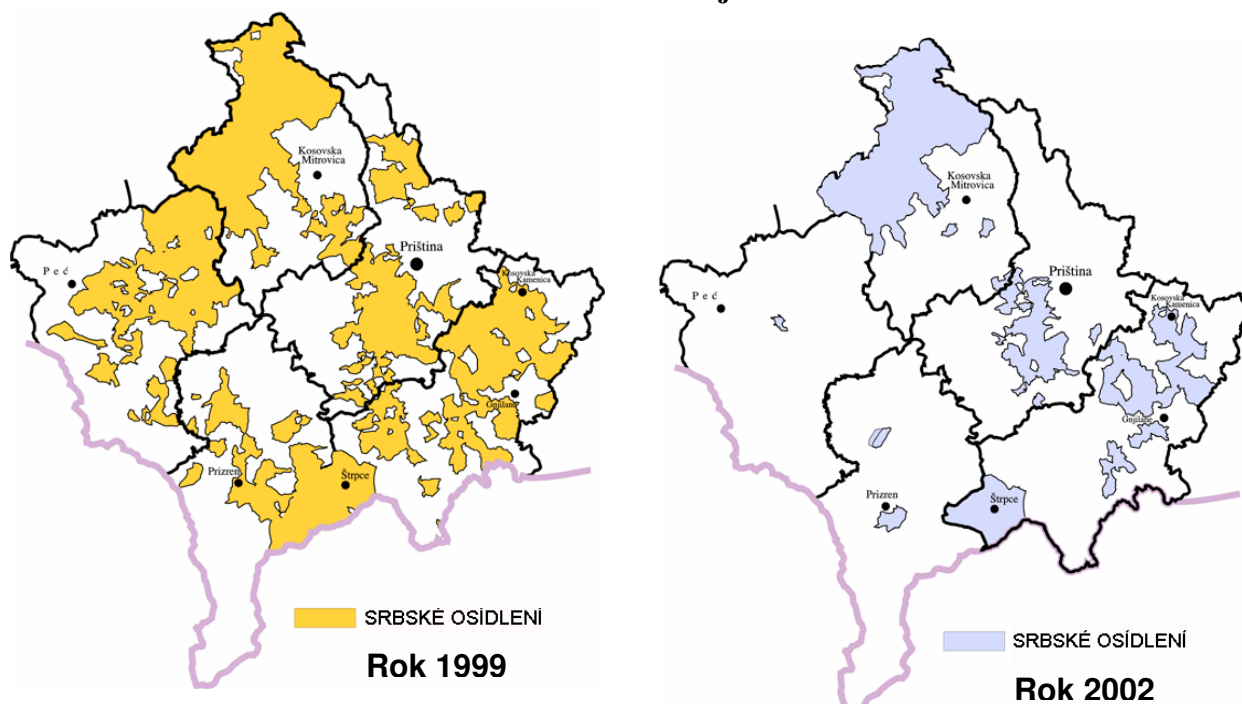
V roce 1996 se situace dále vyostřila násilnostmi, ke kterým se později přihlásila skupina UČK – Osvobozené vojsko Kosova. Tato teroristická organizace byla financována z výše zmíněných finančních prostředků, své členy rekrutovala z řad albánského obyvatelstva a výcvikové tábory měla rozmístěny po různých zemích Evropy a to i západní. Západní státy, včetně USA tuto organizaci tiše tolerovala a dokonce se objevilo označení „bojovníci za svobodu“. Na území Kosova a Metohije dále rostly násilnosti prováděné UČK, zejména na příslušníky policie a armády Jugoslávie, úředníky státní správy a civilisty většinou nealbánské národnosti. V roce 1998 přešla Jugoslávie do ofenzivy a dobily řadu základů UČK, trpělo však i civilní obyvatelstvo všech národností, které muselo opustit své domovy.

Situací na tomto území se začala zabývat i Rada bezpečnosti OSN, která v září 1998 přijala rezoluci 1199 jejímž cílem bylo okamžité ukončení represí jak ze strany UČK tak bezpečnostních sil FRJ. Stále se však objevovaly zprávy o smrti obyvatel, převážně srbské národnosti.

Následně se v lednu 1999 objevila kauza Račak. V této vesnici bylo údajně zmasakrováno přes 40 Albánců. Celá tato kauza má kolem sebe spoustu nejasností, přesto byla poslední kapkou pro přihlížející Západ, který se rozhodl jednat. 24. března 1999 byl zahájen letecký útok NATA proti FRJ, který trval 78 dní. Tímto útokem byly zasaženi převážně civilisté a to přímo i nepřímo. Následně rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244 byla stanovena časově neomezená přítomnost mezinárodních bezpečnostních sil KFOR na území Kosova a Metohije, jejichž cílem bylo zastavit nepřátelství mezi Srby a Albánci. Zároveň byla utvořena mezinárodní civilní správa UNMIK, která měla mandát prozatímní vlády pod níž by obyvatelstvo Kosova mohlo požívat výrazné autonomie vůči FRJ.

I nadále pokračoval exodus nealbánského obyvatelstva, popřípadě byly seskupeny do „ghett“ bez možnosti zdravotnických služeb, docházky do škol, zaměstnání aj. Tato seskupení jsou plně závislá na ochraně jednotek KFOR. Lepší situace je jen v severní oblasti, kde stále žije srbská většina, jak dokumentuje obr. 2.1.

Obr. 2.1: Srbské osídlení na území Kosova a Metohije v roce 1999 a 2002

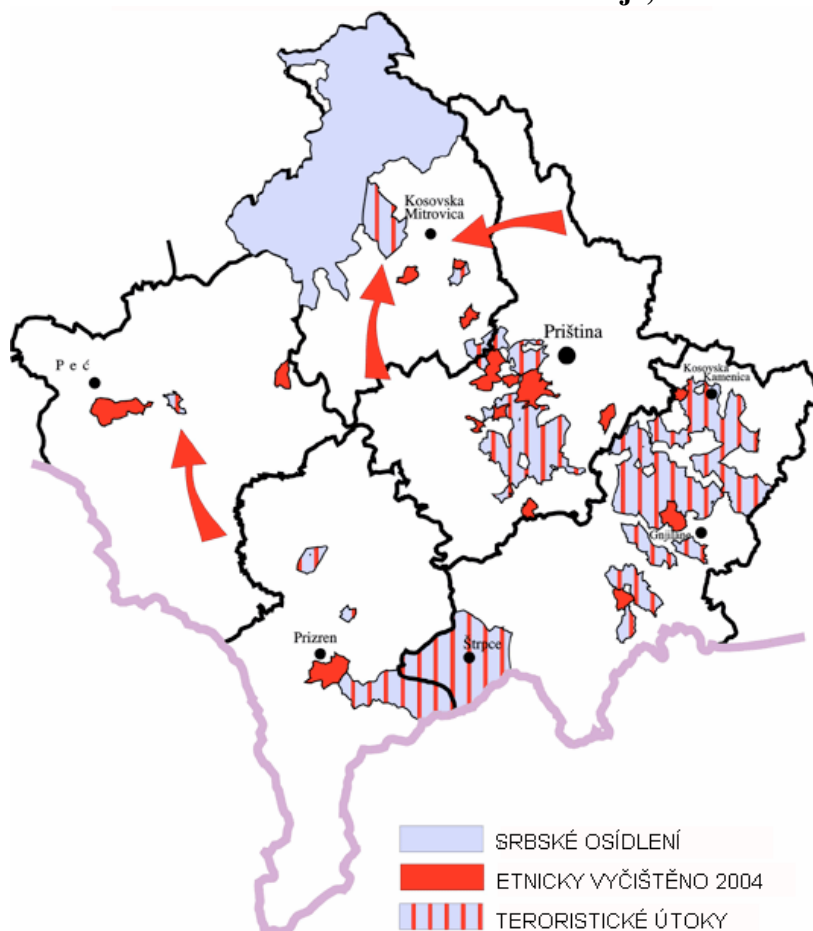

Zdroj: Kosovoonline. Vlastní úprava.

Za zmínku v historickém vývoji této oblasti patří tzv. křišťálová noc v Kosovu a Metohiji ze 17. na 18. března 2004. Tuto noc došlo k brutálnímu vyhánění zbývajících Srbů a dalších nealbánských obyvatel z této oblasti. Útočníci rabovali, vypalovali i zabíjeli. Součástí bylo také ničení a vypalování srbských církevních památek a hřbitovů. Rozsah a brutalitu tohoto útoku zobrazuje obr. 2.2.

Obr. 2.2: Srbské osídlení na území Kosova a Metohije, březen 2004

Zdroj: Kosovoonline. Vlastní úprava.

Největší obrat celého vývoje nastal 17. února 2008, kdy kosovští Albánci jednostranně vyhlásili nezávislost Kosova (je zachován pouze název Kosovo, neboť Metohija příliš připomíná srbské kořeny) a jeho odtržení od Srbska. Bylo však zapotřebí uznání nového státu dalšími státy. Mezi prvními, kteří tento krok učinili byly USA, Velká Británie, Francie, Itálie a Německo. Česká vláda uznala samostatnost Kosova na svém zasedání v Teplicích 21. května 2008.

K odstranění všech nejistot ohledně nově vzniklého státu se postaral 22. července 2010 Mezinárodní soudní dvůr (IJC) se svým prohlášením, že nedošlo k porušení právních předpisů.

3.2 Vztah Kosova k vybraným mezinárodním institucím

Po vyhlášení Kosova jako samostatného státu jeho představitelé požádali o přijetí do významných světových institucí. Přesto z důvodu relativně nízkého počtu států, které samostatný stát Kosovo uznaly je jeho členství v mezinárodních institucích minimální. Přesto existují velice úzké vztahy mezi Kosovem a některými mezinárodními institucemi, které často vznikly ještě před samotným vyhlášením nového státu Kosovo.

3.2.1 Vzájemný vztah mezi Organizací spojených národů a Kosovem

Organizace spojených národů (OSN) vznikla po Bretton-Woodských dohodách v roce 1945, kdy základní chartu ratifikovalo 51 států. V současnosti má 192 členů. Snahou OSN je udržení bezpečnosti a mezinárodního míru. Snahou je již samotná prevence tedy předcházení ohrožení míru a za použití pokojných prostředků upravit vzniklé konflikty či mezinárodní spory tak, aby nedošlo právě k porušení míru. OSN používá tři hlavní prostředky k zajištění bezpečnosti:²¹

1. pokojné řešení sporů,
2. donucovací opatření, které jsou v souladu s Chartou OSN,
3. odzbrojení.

Kosovo zatím není členem OSN, má však s touto organizací úzké vztahy. OSN přijala 10. června 1999 rezoluci č. 1244 Rady bezpečnosti tzv. dočasnou správní misi v Kosovu (United Nations Mission in Kosovo – UNMIK) za účelem všeobecné obnovy Kosova. Společně s UNMIK byla potvrzena přítomnost jednotek NATO v Kosovu, které byly sjednoceny pod název KFOR, více podrobností jsou uvedeny dále v diplomové práci.

Původně měla UNMIK značné pravomoci, byla ji přidělena absolutní legislativní a exekutivní pravomoc a to až do vzniku legitimních kosovských orgánů. K hlavním cílům UNMIK patří:²²

- pomoc a koordinace humanitární pomoci,
- pomoc vracejícím se uprchlíkům a vysídleným osobám, prosazování lidských práv,
- obnovení a zajištění základní infrastruktury,
- pomoc s reformou a obnovou hospodářství Kosova,
- pomoc s položením základů nezávislého soudnictví,

---

²¹ Scribd.com

²² UN.org

- usnadnit politický proces v Kosovu a pomoc určit budoucí status Kosova,
- pomoc s vytvářením či transformací již existujících vládních institucí s cílem dovést Kosovo k samostatným volbám aj.

Hlavní pomoc a cíle UNMIK jsou realizovány prostřednictvím čtyř pilířů:²³

1. Policie a soudnictví – pod kontrolou OSN,
2. Civilní správa – pod kontrolou OSN,
3. Demokratizace a výstavba institucí – pod vedením OBSE,
4. Hospodářský rozvoj a obnova – pod vedením EU.

UNMIK v průběhu svého působení předával pravomoci nově vzniklým vládním institucím, dohled nad nimi si však zachoval. V současnosti dočasná správa pod patronací UNMIK stále pokračuje a to i přes vyhlášení nezávislého státu a výhradám vůči jejímu dalšímu působení ze strany Kosova. Avšak mandát, který byl UNMIK svěřen může zrušit pouze Rada bezpečnosti OSN, která se na tomto kroku zatím nedohodla. Osobou, která UNMIK řídí je zvláštní zmocněnec – generální tajemník pro Kosovo, kterým v současné době je Lamberto Zannier.

Prostřednictvím UNMIK se Kosovo mohlo zapojilo do několika mnohostranných smluv a dohod a pomoc tak své ekonomické situaci. Bez záštity UNMIK totiž státy neuznávající samostatnost Kosova nebyly ochotny akceptovat účast na smlouvách. Jedná se o tyto smlouvy a dohody:²⁴

- Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA),
- Energetické společenství jihovýchodní Evropy,
- Společný evropský letecký prostor (ECAA),
- Mezinárodní unie silniční dopravy (IRU).

---

²³ Štěrbá (2006, str. 3).

²⁴ Businessinfo.cz

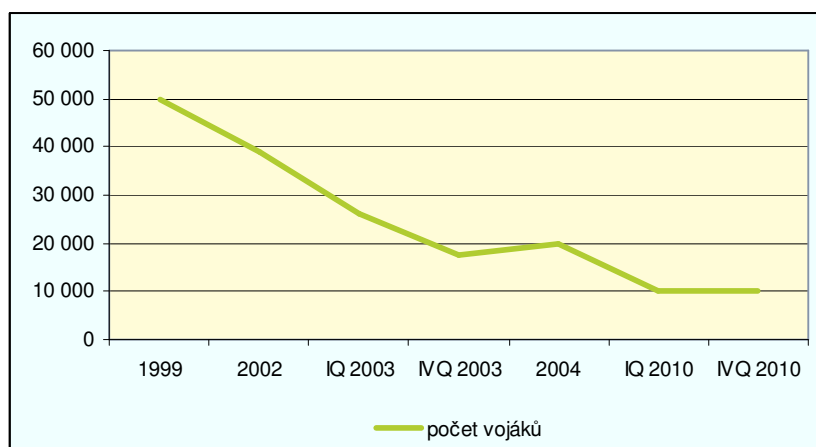
3.2.2 Vzájemný vztah mezi KFOR a Kosovem

Společně s misí UNMIK byla Radou bezpečnosti 10. června 1999 autorizována přítomnost jednotek NATO v Kosovu a to pod názvem *Kosovo Force* – KFOR. Primárním úkolem KFOR je dohled nad stahováním jugoslávských sil a demilitarizaci Kosova, udržovat zákonnost a pořádek a to až do vzniku místních policejních jednotek a civilní správy. To vše zastřešuje cíl zabránit opětovnému vypuknutí bojů a zajistit bezpečnost obyvatel Kosova. K původním úkolům KFOR také patří pomoc s návratem či přemisťováním uprchlíků a vysídlených osob, odminování, program amnestie pro střelivo a výbušniny, ničení zbraní, lékařská péče, veřejný pořádek a bezpečnost, zabezpečení hranic, bezpečnost národnostních menšin, zabezpečení volebního procesu aj.²⁵

Vojenské jednotky KFOR jsou složeny z mužů a žen členských zemí NATO, partnerských zemí i nečlenských zemí a jsou organizováni pod jednotné velení a kontrolu. V průběhu působení KFOR došlo ke zlepšení bezpečnostní situace v Kosovu a došlo ke snižování počtu nasazených vojáků. Rok 2004 se však ukázal jako krizový díky obnovenému násilí mezi Albánskými a Srbskými obyvateli. V roce 2008 byla přítomnost KFOR v Kosovu opět potvrzena a zachována na základě stejné rezoluce OSN. Počet přítomných sil KFOR zobrazuje graf (2.2.). Mírové zahraniční operace v Kosovu se účastní i Armáda České republiky.

V roce 2008 byly KFOR stanoveny nové úkoly a cíle v návaznosti s vývojem situace na tomto území. Tj. pomoc při vytváření kosovských bezpečnostních sil (KSF) a následné vytvoření civilní struktury pro dohled nad KSF. V současné době má Kosovo jako svou dlouhodobou prioritu své zahraniční politiky vstup do NATO.

Graf 2.2: Velikost sil KFOR v Kosovu v období 1999 – 2010

Zdroj: KFOR. Vlastní úprava.

²⁵ NATO.int

3.2.3 Vzájemný vztah mezi Světovou bankou a Kosovem

Světová banka (WB) je tvořena pěti členskými organizacemi²⁶, z nichž každá má svůj specifický cíl. Všeobecně se skupina WB zabývá usměrňováním finančních toků z vyspělých zemí do zemí rozvojových s cílem snížit světovou chudobu podporou trvale udržitelného ekonomického růstu. Ke konkrétním cílům podle původní dohody z Bretton-Woods patří:²⁷

- podpora investic,
- podpora růstu světového obchodu a životní úrovně,
- pomoc při rozvoji výrobních zdrojů,
- poskytování finančních prostředků prostřednictvím půjček,
- zpracovávání ekonomických analýz, technická pomoc aj.

Kosovo se stalo součástí skupiny WB 29. června 2009, stalo se členem všech agentur WB. Toto členství je důležité pro hospodářský rozvoj státu.

Společné kroky WB a Kosova

WB resp. agentury IDA, IFC a MIGA v úzké spolupráci s vládou Kosova vytvořila na konci roku 2009 tzv. Prozatímní strategii (ISN). Cílem ISN je pomoc s rekonstrukcí post-konfliktního státu směrem k ekonomickému rozvoji. Konkrétně je ISN zaměřena na dva pilíře:²⁸

1. podporu růstu založeného na zvyšování zaměstnanosti,
2. podporu sociální soudržnosti prostřednictvím reformy veřejné správy (včetně institucí) spolu s posilováním role vlády.

V rámci prvního pilíře jsou aktivity ISN zaměřeny na tři hlavní oblasti:

- konsolidace makroekonomické stability včetně fiskálních reforem s cílem finanční udržitelnosti a správa státního dluhu,
- posílení infrastruktury se zaměřením na energetiku,
- podpora rozvoje soukromého sektoru prostřednictvím podpory malých a středních podniků, zemědělství, vytvoření katastru nemovitostí aj.

---

²⁶ Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD), 187 členů.

Mezinárodní finanční korporace (IFC), 170 členů.

Mezinárodní rozvojová asociace (IDA), 182 členů.

Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA), 175 členů.

Mezinárodní centrum pro řešení sporů z investic (ICSID), 144 členů.

²⁷ WB.org

²⁸ Interim strategy note for Republic of Kosovo.

Aktivita na podporu druhého pilíře jsou zaměřeny na:

- pomoc při vytváření silných a transparentních institucí prostřednictvím projektu „Modernization Project“,
- umožňování přístupu k sociálním službám, etnická spolupráce, podpora mladých, prostřednictvím projektů jako „Peace Building Fund“, „Social Inclusion and Local Development Project“, „Sekond Kosovo Youth Development Project“ aj.,
- ekonomické rozvojové projekty na všech úrovních aj.

Oba pilíře jsou pak propojeny programem „Sustainable Employment Development Policy Program“ (SEDPP), který je zaměřen na podporu zaměstnanosti, její institucionální rámec posilování transparentnosti a účinnosti vlády. Hlavní prvky podporované programem SEDPP jsou:

- udržení makro-fiskálního rámce,
- posilování politiky životního prostředí za účelem tvorby pracovních míst,
- zlepšování investičního prostředí pomocí snižování nákladů, posilování vlastnických práv, posilování finančních služeb aj.,
- posilování institucí trhu práce,
- zvyšování významu a kvality vyššího vzdělávání,
- pomoc s řízením veřejných financí, příprava rozpočtu, řízení mezd aj.

Jednotlivé agentury WB poskytly na ISN finanční prostředky a to: IDA 47,5 mil USD, část těchto finančních prostředků je nenávratná (asi 45 %) z důvodů možné dlužné úzkosti Kosova; IFC poskytne až 20 mil USD, tyto prostředky jsou určeny soukromému sektoru ve formě přímého financování; MIGA 195 mil USD společně s politickými zárukami na podporu energetického sektoru. Do těchto finančních prostředků nejsou zahrnuty prostředky poskytované dílčími programy, jejichž příklady jsou výše uvedeny.

3.2.4 Vzájemný vztah mezi Mezinárodním měnovým fondem a Kosovem

Primárně se Mezinárodní měnový fond (IMF) zaměřuje na poskytování dočasných úvěrů těm členským státům, které mají problémy s platební bilancí. Zároveň IMF požaduje za tyto úvěry určité reformy, které povedou k odstranění příčin daných finančních problémů.

Úloha IMF má i širší charakter, zaměřuje se na podporu mezinárodní měnové spolupráce, podporuje stabilitu směnných kurzů, napomáhá odstraňovat restriktce

zahraničního obchodu a snaží se přispívat k růstu reálného důchodu. K IMF také neodmyslitelně patří mezinárodní rezervní měny tzv. SDR – zvláštní práva čerpání. Úlohou SDR je nejen vytvořit mezinárodní likviditu, ale hlavně pomoc při problému zadluženosti zemí.

IMF byl založen v roce 1944 na základě Bretton-Woodských dohod, v současnosti má 187 členů. Kosovo se stalo členem 29. června 2009.

IMF schválil pro Kosovo pohotovostní úvěr v hodnotě 92,66 mil. SDR, který může čerpat od července 2010 do ledna 2012. Pětinu úvěru smí Kosovo čerpat okamžitě, zbytek finančních prostředků je uvolňován postupně a závisí na čtvrtletních prověrkách plnění daných podmínek. IMF se rozhodl k tomuto kroku díky přetrvávající vnitřní i vnější nerovnováze, která neustále zhoršuje fiskální výdaje, které hrozí svou neudržitelností. Konkrétním cílem pohotovostního úvěru je poskytnout fiskální rezervy a finance určené na případné problémy s peněžní likviditou bankovního systému. Vláda Kosova se s přijetím úvěru zavázala k těmto reformním krokům:²⁹

- přijmout fiskální opatření s cílem snížit vládní výdaje,
- zlepšit správu daní,
- zajistit důvěryhodnost rozpočtového procesu a snížit celkový rozpočtový schodek,
- disciplinované provádění fiskální politiky s cílem zajistit zdravý stav veřejných financí ve střednědobém horizontu,
- posílit postavení centrální banky,
- včasná privatizace a zajištění dalších finančních prostředků aj.

3.2.5 Vzájemný vztah mezi Evropskou unií a Kosovem

Dlouhodobou prioritou kosovské vlády je vstup do Evropské unie (EU). Tento vztah platí i opačně a to i přestože Kypr, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko neuznaly samostatnost Kosova. Zejména kvůli této skutečnosti mají mise EU v Kosovu neustále ohroženou podporu všech 27 členských států.

---

²⁹ IMF.org

EU s Kosovem navázala velice úzký vztah a podporuje ho v mnoha oblastech prostřednictvím třech orgánů:

- EU na podporu právního státu v Kosovu (EULEX),
- Úřad zvláštního zástupce EU,
- Evropská komise styčného úřadu (ECLO).

Hlavním úkolem EU v Kosovu je pomoc místním institucím a orgánům se stabilizací země a vytvořením demokratické, mírové a multi-etnické společnosti, která bude plně integrována nejen do regionální politiky a ekonomiky, ale i do světové. Pomoc se však týká také finančních prostředků, které do Kosova ze strany EU směřují. Tyto prostředky se doposud odhadují na 2 mld. eur.

EULEX

Má charakter civilní technické mise, jejímž hlavním cílem je pomoc, podpora, monitoring a rada místním orgánům a institucím v oblasti právního státu, soudnictví, policie a celní politiky. Za tímto účelem v Kosovu působí 1700 mezinárodních a 1250 místních soudců, státních zástupců, celníků a policistů. EULEX bude působit v Kosovu do 14. června 2012, poté EU rozhodne zda jeho mandát prodlouží či nikoli.

Přestože se mise EULEX může zdát relativně stejná jako UNMIK není tomu tak. Úkolem UNMIK byla kompletní správa Kosova zatímco EULEX má omezený mandát na nejcitlivější oblasti a jeho hlavním úkolem je pomoc, poradenství a monitoring.

Úřad zvláštního zástupce EU

Tento úřad vznikl 4. února 2008 Radou EU. Jeho úkolem je informovat právě Radu EU potažmo vládní zástupce všech členských zemí. V čele tohoto úřadu je Pieter Feith. Jeho mandát spočívá v poradenské a informační činnosti vlády Kosova v oblasti evropské integrace. Zároveň koordinuje a zastřešuje přítomnost EU v Kosovu.

Evropská komise styčného úřadu (ECLO)

Svou úlohu plní už od roku 2004. V čele úřadu stojí Renzo Daviddi, jeho mandátem je pomoc s financováním projektů, které posílí instituce, povedou k rozvoji ekonomiky aj. Pomáhá také s procesem stabilizace a přidružení k EU.

S EU také úzce souvisí Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), která vznikla v roce 1991 jako finanční investor v regionu, který zahrnuje i západní Balkán. EBRD je akciovou společností, kterou vlastní 61 zemí, EU a Evropská investiční banka (EIB). EBRD financuje projekty, zejména soukromého sektoru s cílem umožnit a ulehčit přechod zemí na tržní hospodářství s demokratickými principy. Finanční prostředky tak směřují do vzniku nových společností i do posilování stávajících a to napříč jednotlivých sektorů. Konkrétními nástroji EBRD jsou půjčky, záruky, leasing i nenávratné financování. Proto není divu, že Kosovo má veliký zájem na tom, aby se v co nejbližší budoucnosti stalo členem EBRD. Pro vstup by Kosovo muselo získat alespoň 75 % hlasů reprezentujících alespoň 2/3 členských zemí. K tomu však potřebuje uznání samostatnosti ještě od minimálně jedné členské země.

3.2.6 Vzájemný vztah mezi Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Kosovem

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OSCE) je největší regionální bezpečnostní organizací, která sjednocuje 56 států Evropy, Střední Asie a Severní Ameriky. OSCE se zaměřuje na řadu otázek, které souvisí s bezpečností včetně zbrojení např.: lidská práva, budování demokracie, terorismus, ekonomické aktivity aj.

OSCE má svou misi v Kosovu od 1. července 1999. Zde je pověřena budováním právního státu na základě demokratických principů a prosazováním lidských práv. Konkrétní oblasti zájmu OSCE jsou:³⁰

- návrat a integrace vysídlených osob, řešení vlastnických práv, přístup ke vzdělání, zachování kultury menšin aj.,
- boj proti obchodu s lidmi,
- rozvoj nezávislých institucí zabývajících se lidskými právy,
- pomoc při zlepšování kvality služeb, zavádění principu subsidiarity,
- podpora nezávislých médií,
- vzdělávací programy aj.

---

³⁰ OSCE.org

3.3 Dílčí závěr kapitoly

Vybrané mezinárodní instituce mají ve vztahu ke Kosovu hodně společného. Spolupráci navázaly v minulosti, kdy ještě bylo Kosovo součástí Srbské republiky a teprve se jednalo o budoucím statutu této provincie. Přesto většina mezinárodních institucí přistupovala k této provincii jako samostatnému celku s úkolem vytvořit zde samostatnou fungující veřejnou správu a instituce, které by zajistily právo a pořádek. I díky tomu nebylo velkým překvapením vyhlášení nezávislého státu Kosovo, který je postaven na principech demokracie. Přestože byl stát Kosovo doposud uznám více než sedmi desítkami států světa, mezinárodní instituce zůstaly přítomny a nadále pomáhají a podporují důležité oblasti veřejného, ale i soukromého života v zemi. Tento krok ze strany mezinárodních institucí je však zcela pochopitelný, neboť mezi obyvatelstvem republiky Kosova nejsou demokratické principy ještě zcela zakořeněny a je zde neustálá hrozba konfliktů a to i ozbrojených.

4 Analýza vývoje kosovského hospodářství a možná ekonomická budoucnost

Kosovo je parlamentní republikou, novou ústavu přijalo Kosovské shromáždění 9. dubna 2008 s účinností od 15. června 2008. Kosovo se rozkládá na 10 908 km², je oficiálně rozděleno do 5-ti správních okresů a 29 opštín (menší územně – správní jednotky).³¹ Kosovo má cca 2 – 2,5 mil. obyvatel (přesný údaj není znám, jedná se o aktuální odhad OBSE) a průměrný věk je pouhých 26,3 let. Největší etnickou skupinu tvoří Albánci (88 %), dalším etnikem jsou Srbové (7 %) a ostatní (5 % - Romové, Muslimové, Turci, Bosňáci, Čerkesové aj.) Z tohoto etnického rozložení obyvatel také vyplývá náboženství – cca 93 % islám a cca 7 % pravoslaví.

Ekonomika Kosova je ovlivněna občanskou válkou a vleklými nepokoji. Kosovo je považované za jednu z nejchudších zemí Evropy. Dostupné makroekonomické údaje jsou nepřesné a jen orientačně nastiňují stav ekonomiky. Největším problémem při zjišťování statistických údajů jsou absence funkčních celnic na hraničních přechodech zejména na severu země, neoficiální kanály příjmů např.: donátorské příspěvky a velký rozsah šedé ekonomiky, odhadem se jedná až o 25 až 35 % HDP Kosova.³²

---

³¹ Dle SOK.

³² Svaz průmyslu a dopravy ČR.

Oficiální odhad HDP je 3 237 mld. USD (2007). HDP dle PPK je odhadováno na 5,3 bil. USD (2008). Výše HDP v přepočtu na jednoho obyvatele dosahuje hodnoty 2 800 USD (2009). Růst HDP se odhaduje na 4,5 % (2010).³³

Strukturu ekonomiky ovlivňuje přebujelý státní sektor, díky němu se služby podílí až 60 % na HDP. Průmysl pak cca 20 %, zejména těžký průmysl a stavebnictví. Problémem tohoto sektoru jsou zastaralá zařízení a nedostatečné investice. Zemědělství se podílí na HDP také cca 20 %, problémem je omezená mechanizace a nedostatek odborných znalostí. K nejběžněji pěstovaným plodinám patří obilí, kukuřice, brambory a paprika.

4.1 Vývoj základních makroekonomických veličin kosovské ekonomiky

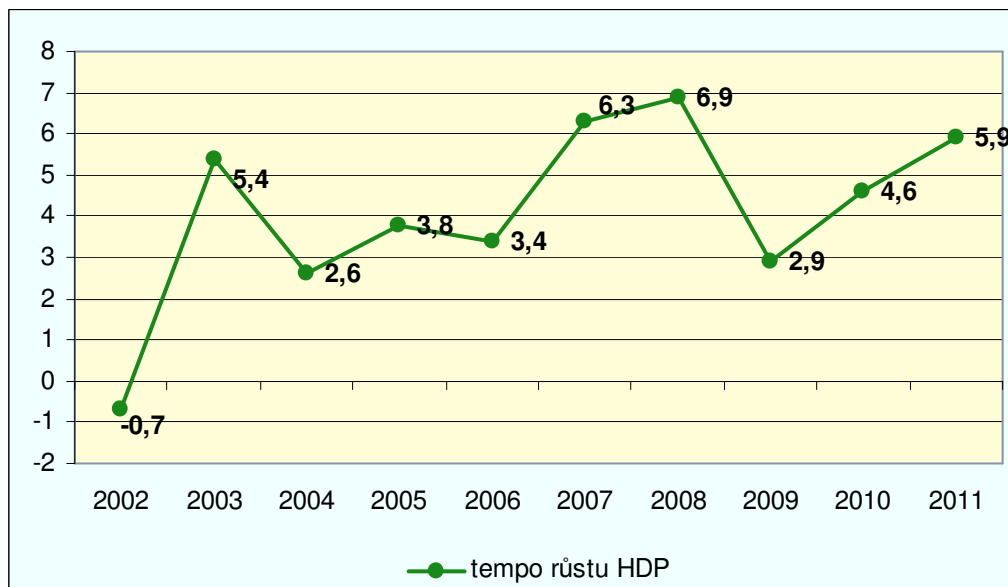
Tvůrci hospodářské politiky Kosova jako svůj hlavní nástroj k podpoře a stimulaci makroekonomického výstupu používají fiskální politiku. Zatím zde totiž neexistuje samostatná monetární politika, protože kosovskou národní měnou je euro.

Hospodářská politika novodobého Kosova se dá rozdělit do dvou významných období – před vznikem samostatného státu Kosovo a po jeho vzniku v roce 2008. Novodobým Kosovem mám na mysli útvar, na který je od 90. let 20. století upřena pozornost západního světa a mezinárodních institucí. V prvním období kosovská ekonomika nastartovala svůj růst a to zejména díky zájmu mezinárodních institucí, západních států a zahraničních investorů. Cílem investic byl veřejný i soukromý sektor, zejména pak obnova země po válečném konfliktu. Největší oživení ekonomiky přinesla zpráva o možnosti vyhlášení samostatnosti Kosova a samotný vznik nové republiky. Ekonomický růst přesáhl hodnotu 6-ti %. Následný pokles v roce 2009 se dá přisoudit světové finanční krizi, které se nevyhnula ani Kosovu. Přesto se kosovská ekonomika může chlubit faktem, že byla jednou z málo v Evropě a Střední Asii, která si zachovala růst. Dalším pozitivním faktem je také to, že se svému průměrnému růstu (4,2 %) přiblížila hned následující rok. Predikce do budoucna však počítá s mírným poklesem tempa růstu, především z důvodu klesající podpory ze zahraničí. Graf (3.1) zobrazuje vývoj reálného HDP. Konkrétně tempo růstu reálného HDP.

---

³³ Dle agentury CIA.

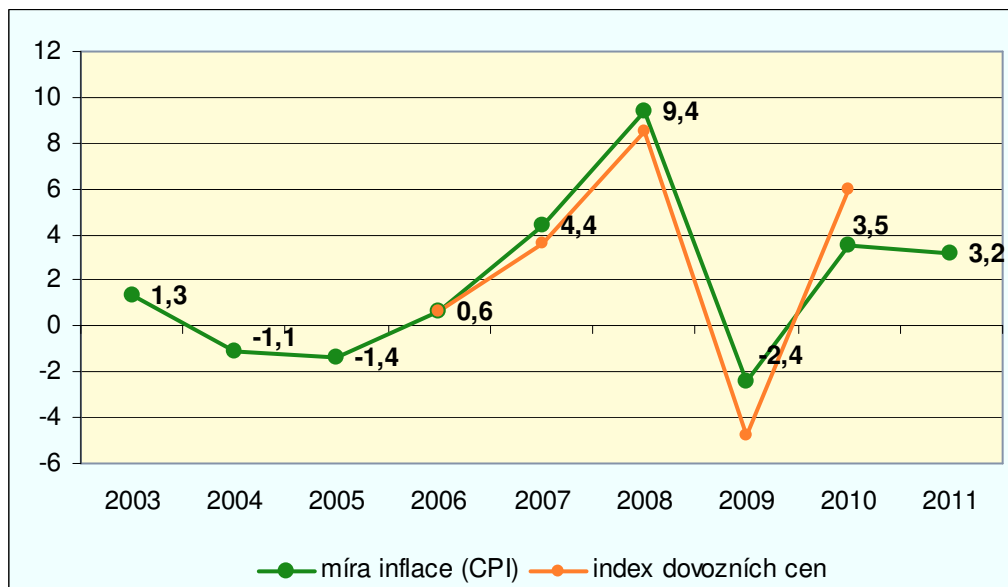
Graf 3.1: Roční tempo růstu reálného HDP v Kosovu v letech 2002 – 2011 (%)

Pozn.: pro rok 2011 se jedná o odhad.
Zdroj: IMF. Vlastní úprava.

Dalším makroekonomickým ukazatelem je inflace, respektive její míra. Statistický úřad Kosovo (SOK) monitoruje míru inflaci pomocí indexu spotřebitelských cen od roku 2002, který je považován za rok základní. Největší volatility dosáhla míra inflace mezi roky 2008 a 2009, kdy nejdříve vzrostla na téměř 10-ti % hladinu zejména díky přílivu finančních prostředků ze zahraničí a následně během roku padala až do záporných čísel. Tento výkyv se spojuje s problémy, kterými procházela světová ekonomika. Existuje zde provázanost nejen prostřednictvím finanční zahraniční pomoci, ale také díky oficiální měně, kterou je v Kosovu euro. Z grafu (3.2) také vyplývá výrazný vliv dovozních cen a to zejména vliv zemí eurozóny, které jsou hlavním obchodním partnerem. Odhad míry inflace zůstává na nízké úrovni. Mezi největší tahouny míry inflace patří zejména pekárenské výrobky a obiloviny až se 4% dopadem na míru inflace, oleje a tuky až s dopadem 1,9 % a využívání osobních dopravních prostředků až 1,1% dopadem.

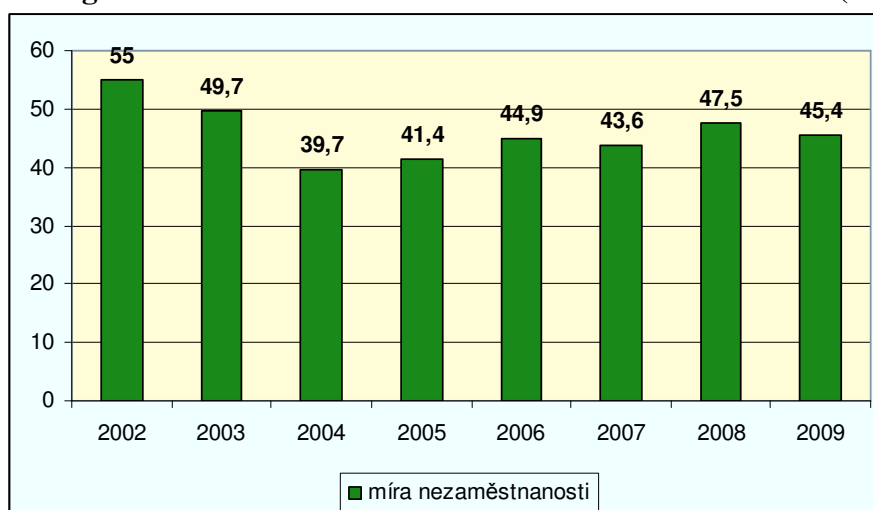
Graf 3.2: Roční míra inflace v období 2003 – 2011 (%)

Pozn.: pro rok 2011 se jedná o odhad,
index dovozních cen je k dispozici pouze na období 2006 – 2010.
Zdroj: SOK. Vlastní úprava.

Kosovská ekonomika se dlouhodobě potýká s problémem vysoké nezaměstnanosti, jak ukazuje graf (3.3). Ze dvou třetin jsou tyto nezaměstnané osoby řazeny do nekvalifikované pracovní síly, další rizikovou skupinu pak tvoří osoby do 25 let. Oficiální míra nezaměstnanosti se liší od skutečné a to odhadem až o 25 – 30 %. Toto procento se shoduje s odhadem šedé ekonomiky, která způsobuje distorze nejen na trhu práce.

Graf 3.3: Registrovaná míra nezaměstnanosti v letech 2002 – 2009* (%)

* novější data nejsou k dispozici.
Zdroj: SOK. Vlastní úprava.

Přestože je Kosovo samostatným státem teprve třetím rokem má již zahraniční obchod zavedený. Vývoz i dovoz ve sledovaném období má vzrůstající tendenci na svém objemu, jak ukazuje tab. (3.2). Přesto je zde na první pohled patrný obrovský problém – v průběhu celého sledovaného období je zahraniční obchod výrazně deficitní se stále se prohlubujícím schodkem.

Tab. 3.1: Zahraniční obchod Kosova v letech 2002 – 2010, vývoz, dovoz, bilance a krytí dovozu vývozem

Rok	Vývoz (mil. Eur)	Dovoz (mil. Eur)	Vzájemná bilance (mil. Eur)	Krytí dovozu vývozem (%)
2002	27,6	854,76	-827,16	3,2
2003	35,62	973,27	-937,65	3,7
2004	56,57	1 063,35	-1 006,78	5,3
2005	56,28	1 157,49	-1 101,21	4,9
2006	110,77	1 305,88	-1 195,11	8,5
2007	165,11	1 576,19	-1 411,08	10,5
2008	198,46	1 928,23	- 1 729,8	10,3
2009	165,32	1 935,54	-1 770,22	8,5
2010	294	2 139,52	-1 845,52	13,7

Zdroj: SOK. Vlastní úprava.

Teritoriální struktura zahraničního obchodu Kosova je relativně rozmanitá. Nejvíce Kosovo obchoduje se státy EU a to jak z pohledu vývozu tak i dovozu a to zejména z důvodu režimu autonomních obchodních preferencí. Tento režim donedávna zajišťoval kosovským vývozcům bezcelní dovoz do členských zemí EU (mimo určitých výjimek). Ke konci roku 2010 však tento režim nebyl ze strany EU prodloužen, neboť ne všechny státy EU uznaly samostatnost Kosova. Největší objem obchodů ze skupiny EU zajišťuje Itálie a Německo. Ze západní Evropy je to dále Švýcarsko, a to zejména vývoz ze strany Kosova. Druhou výraznou skupinou zemí, se kterými Kosovo obchoduje jsou státy sousední či státy z balkánského regionu. Největší objem obchodu probíhá s Makedonií. Zajímavý je také pohled na Srbsko, které do Kosova zboží dováží a zároveň komplikuje vývoz kosovského zboží či transport přes své území. V neposlední řadě se zde dostává také zboží čínské. Teritoriální struktura zahraničního obchodu Kosova je zobrazena v tab. (3.3), která ukazuje vybrané země a jejich podíl na vývozu a dovozu.

Tab. 3.2: Podíl na zahraničním obchodě s vybranými zeměmi v letech 2009 a 2010 (%)

	Vývoz		Dovoz	
	2009	2010	2009	2010
Belgie	3,6	3,3	0,3	0,3
Itálie	30	24,9	4,5	5
ČR	0	0,5	1,1	1,3
EU 27	42,6	44,4	39,9	37,8
Albánie	12,2	12,1	2	1,9
Makedonie	8,1	8,2	12,6	13,7
Srbsko	5	0,9	11,1	12,5
Turecko	3,7	5	6	8,1
Švýcarsko	6,3	9,2	1,3	1,2
Čína	0,2	9,7	6,5	7,6
Německo	2,8	8,2	12,6	12,3

Zdroj: SOK. Vlastní úprava.

Komoditní struktura zahraničního obchodu Kosova je zobrazena v tab. (3.4). Z pohledu vývozu se Kosovo zaměřuje na průmyslové výrobky podle materiálu (třída 6 podle SITC) a na nepoživatelné suroviny bez paliv (třída 2 podle SITC). Třetí skupinu vývozu tvoří potraviny a živá zvířata (třída 0 podle SITC). Komoditní struktura vývozu je v souladu s nově se rozvíjejícím státem, který je považován za jeden z nejchudších v Evropě. Vždyť půda je zemědělsky obdělávaná z 52 % a zpracovatelský průmysl je teprve ve své kolébce. Zároveň má Kosovo dobrou surovinovou základnu, zejména je hojné na výskyt přírodních rud jako je olovo, zinek, nikl, hořčík, lignit, kaolin, chrom, bauxit, stříbro a zlato aj.

Co se týká dovozu z pohledu komoditní struktury obsahuje všechny třídy SITC bez výjimky, nejméně pak živočišné a rostlinné tuky a vosky (třída 4 podle SITC) a suroviny nepoživatelné bez paliv (třída 2 podle SITC). Naopak nejvíce se dováží stroje a dopravní zařízení (třída 7 podle SITC). Což také koresponduje s nově se rozvíjející ekonomikou.

Tab. 3.3: Komoditní struktura zahraničního obchodu Kosova podle SITC v letech 2009 – 2010 (%)

Třídy SITC	Vývoz		Dovoz	
	2009	2010	2009	2010
0	7,3	8,1	19,7	16,9
1	3,7	1,7	5,9	4,8
2	20,3	25,6	2,3	3,2
3	3,2	0,8	14,5	14,6
4	0	0	0,9	1
5	0,8	0,7	9,1	9,3
6	54,5	58,9	15,4	17,9
7	5,6	2,1	23,4	21,6
8	4,5	2,2	8,8	10,7
9*	-	-	-	-

* data nejsou k dispozici

Zdroj: SOK. Vlastní úprava.

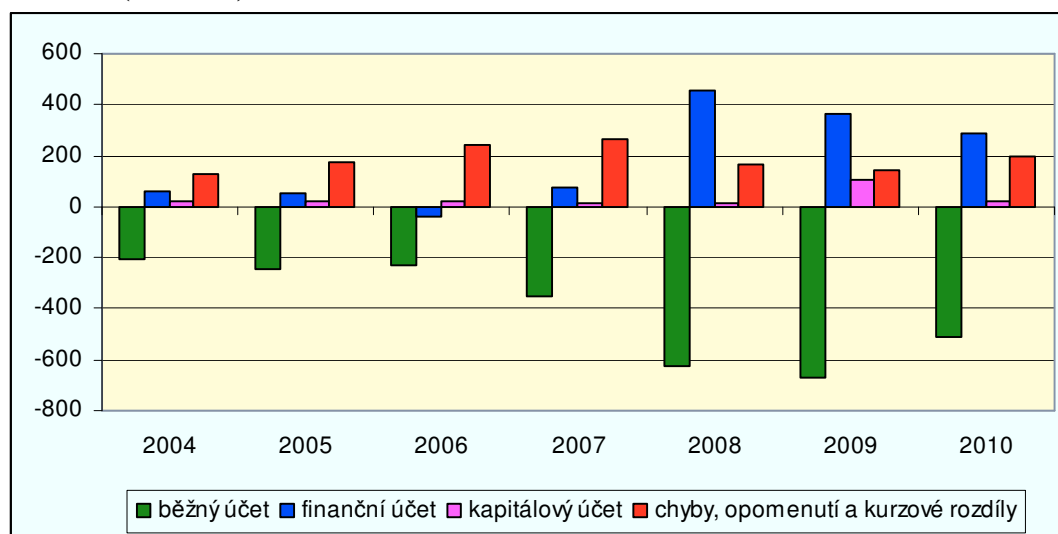
Existuje určité omezení zahraničního obchodu ze strany Kosova a to v podobě celního systému. Celní systém nastavuje plošnou dovozní celní sazbu ve výši 10 % z hodnoty CIF a dále určuje zboží, které je od výběru cla osvobozeno např.: vybrané nerostné suroviny, kapitálové statky, farmaceutické produkty aj. Dále jsou zvýhodněny členské země skupiny CEFTA³⁴, pro které dovozní cla uplatňovány nejsou.

Vnější rovnováhu, respektive nerovnováhu pak uceleně dokumentuje graf (3.4), který zobrazuje oficiální vyrovnávací platební bilanci. Země se potýká s obrovským schodkem běžného účtu, který je způsoben nízkým vývozem. Deficit je částečně kryt finančním účtem, což do budoucna může ještě prohloubit deficit běžného účtu. Na co je však důležité upozornit je položka chyb, opomenutí a kurzových rozdílů, která je extrémně vysoká. Ukazuje jednak na nepříliš kvalitní údaje a zpracování a zároveň nápadně dorovnáva deficit oficiální vyrovnávací platební bilance téměř na nulovou hodnotu.

³⁴ Členské státy: Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Chorvatsko, Kosovo, Makedonie, Moldavsko, Srbsko.

Graf 3.4: Oficiální vyrovnávací platební bilance Kosova pro období 2004 – 2010*
(mil. eur)

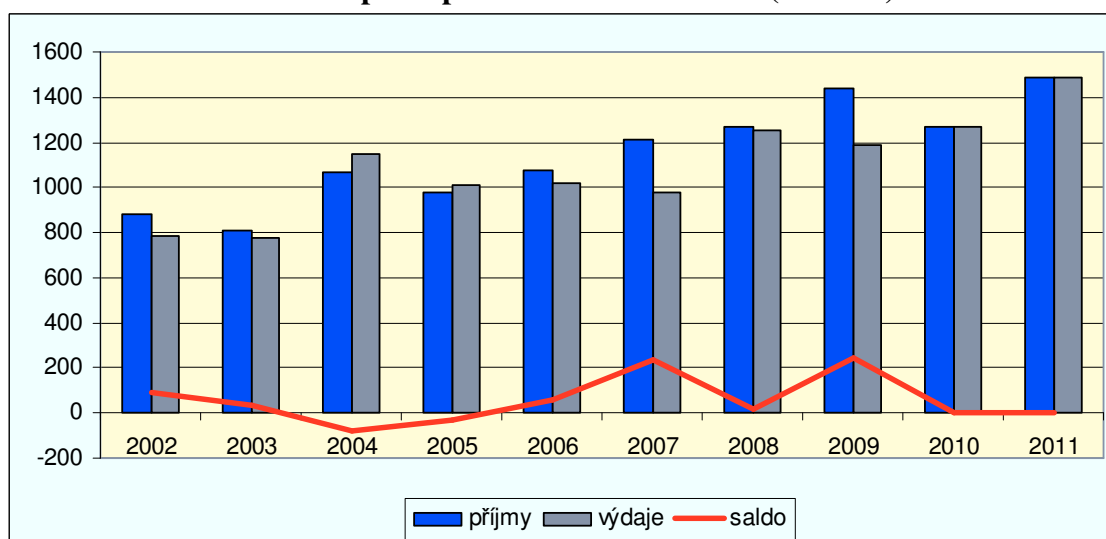
* data za IV.Q nejsou k dispozici

Zdroj: BQK. Vlastní úprava.

Důležitým ukazatelem je také vnitřní ekonomická rovnováha. V této oblasti mají tvůrci hospodářské politiky v Kosovu na co navazovat. Rozpočet byl pod správou organizace UNMIK sestavován pokud možno vyrovnaný. Zároveň kosovští představitelé hospodářské politiky mohou i nadále počítat s finanční podporou ze zahraničí.

Státní rozpočet je tedy sestavován vyrovnaný nebo přebytkový. Pouze v letech 2004 a 2005 byl deficitní, viz graf (3.5). Zároveň v tomto období dosahují finanční prostředky ze zahraničí největší volatility, viz graf (3.6).

Graf 3.5: Státní rozpočet pro období 2002 – 2011 (mil. eur)

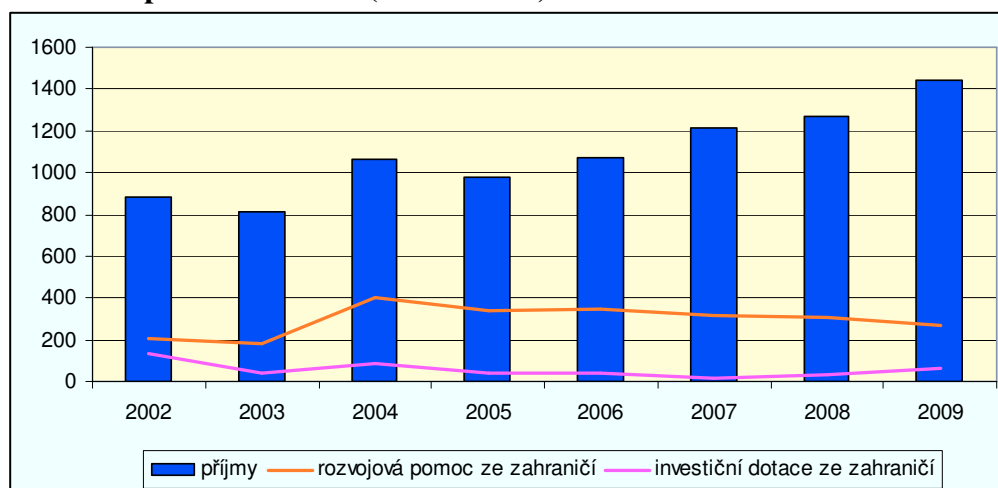

Pozn.: pro rok 2011 se jedná o odhad.

Zdroj: SOK, BQK. Vlastní úprava.

Z grafu (3.6) vyplývá jedna pozitivní věc – finanční prostředky ze zahraničí od roku 2004 mají klesající tendenci naopak je to se samotnými příjmy státního rozpočtu, které rostou. Dovolím si z této skutečnosti vyvodit závěr, že kosovská ekonomika se učí být stále méně závislou na finanční zahraniční pomoci.

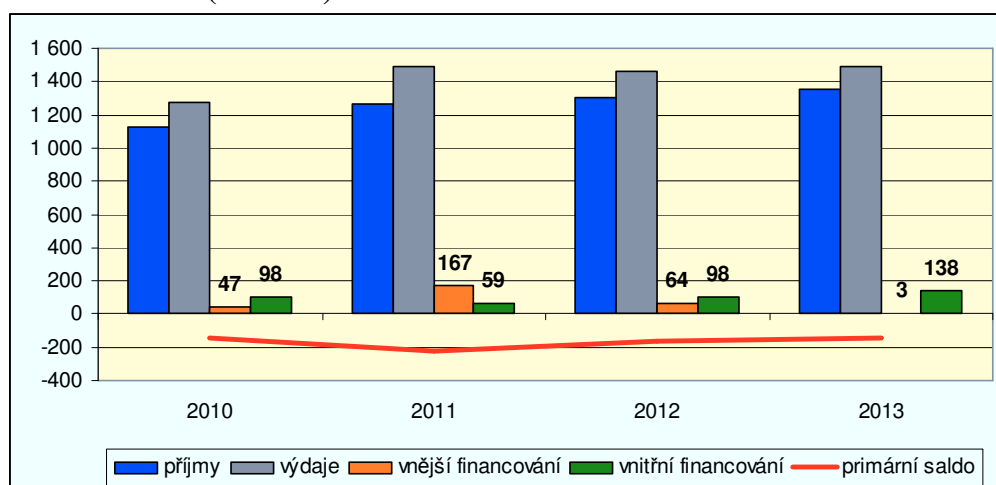
Graf 3.6: Podíl zahraniční rozvojové pomoci na celkových příjmech státního rozpočtu v mil. eur (2002 – 2009)

Zdroj: SOK, BQK. Vlastní úprava.

Při pohledu do blízké budoucnosti (2010 – 2013) je navrhován vyrovnaný rozpočet. Jak, ale ukazuje graf (3.7) primární saldo je po celé toto období deficitní. Následně je navrženo saldo financovat z vnějších a vnitřních zdrojů. Zároveň je snahou posílit vnitřní zdroje na úkor vnějších.

Graf 3.7: Financování primárního salda státního rozpočtu na období 2010 – 2013 (mil. eur)

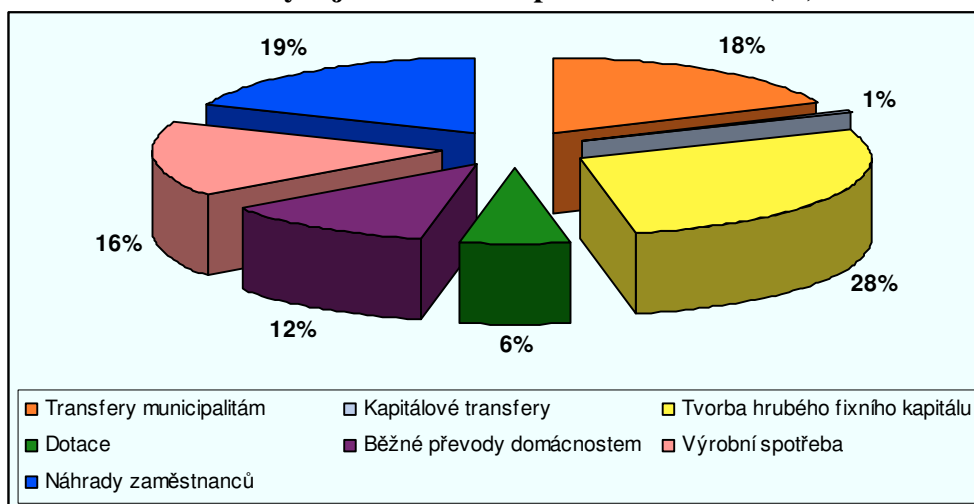

Pozn.: predikce pro období 2012 – 2013.

Zdroj: SOK, BQK. Vlastní úprava.

Co se týká výdajové stránky státního rozpočtu, dokumentují jeho užití na roce 2009, viz. graf (3.8). Více jak čtvrtina finančních prostředků putuje do tvorby hrubého fixního kapitálu. Je zde tedy patrná výrazná podpora investic. Negativem jsou téměř pětínové mandatorní výdaje v podobě náhrad zaměstnanců. Ukazuje se tak již zmiňovaný rozsáhlý státní sektor s přebujelou byrokracií.

Graf 3.8: Určení výdajů státního rozpočtu roku 2009 (%)

Zdroj: SOK, BQK. Vlastní úprava.

4.2 Komparace základních makroekonomických veličin ekonomik Kosova a ČR

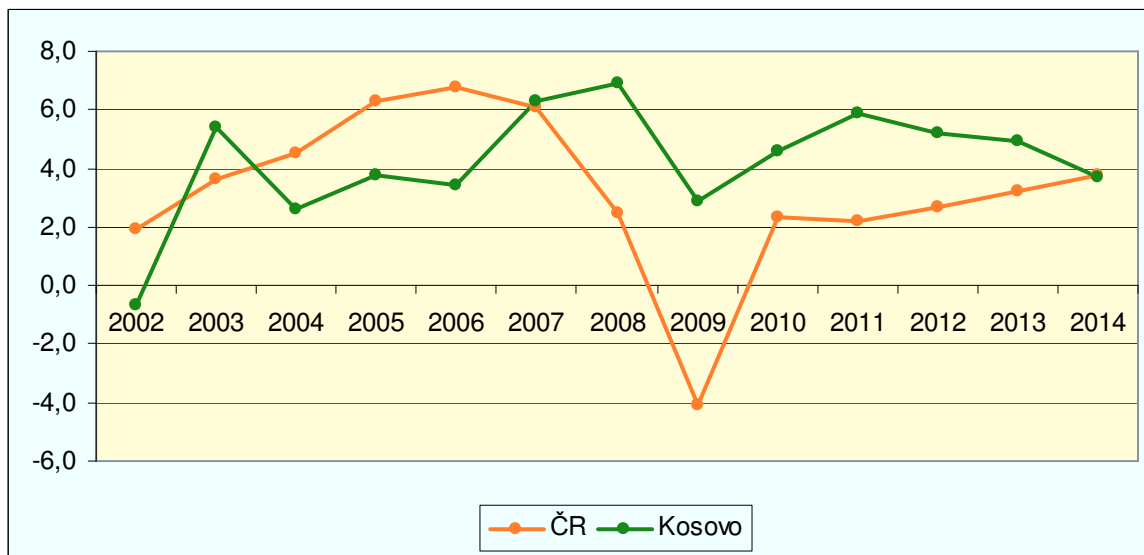
Ač se to zdá nemožné tyto dva státy si mohou být podobné. Kosovo v současné době prochází určitým transformačním procesem, kdy buduje veškerou státní správu a zároveň se formuje a vzniká soukromý sektor. Svou pozici má však usnadněnou dlouhodobou podporou ze strany zahraničních států. ČR tímto procesem prošla na začátku 90. let. V té době ještě ČSR budovala základy republiky po dlouhém období socialismu. Výrazná podobnost je zde v osamostatnění státu. ČR jako samostatný stát vznikla 1. 1. 1993, výhodou byl již existující státní aparát. Osamostatnění Kosova je zmíněno ve 2. kapitole.

Pro komparaci obou zmíněných států použiji trochu odlišné časové řady, abych podtrhla smysl komparace. V případě kosovské ekonomiky časová řada začíná rokem 2002, od kdy jsou data považována relativně za přesné díky ukončenému válečnému konfliktu a správou UNMIK nad územím. V případě ČR srovnávám vývoj od roku 1993, neboť v tomto období probíhaly největší změny (relativně srovnatelné se současnými v Kosovu), nyní je možné považovat českou ekonomiku za relativně stabilní.

4.2.1 Porovnání výkonnosti ekonomik Kosova a ČR

Výkonnost ekonomik porovnávám pomocí temp růstu reálného HDP. Lze zde vypořovovat výraznou podobnost. Obě ekonomiky na počátku politických změn reagovaly výrazným meziročním růstem, který po 2 – 3 letech vystřídal prudký pokles. V případě ČR se prohloubil až do měnové a politické krize na konci 90. let 20. století. Podobný vývoj jde hledat i za propadem v roce 2002, kdy došlo mimo jiné k prasknutí kurzové bubliny. Po překonání těchto krizí dokázali tvůrci hospodářské politiky nastartovat růst. Po roce 2004 až po současnost je vývoj obou ekonomik podobný. Tento rok je spojován s EU, ČR se stala jejím členem a zároveň EU měla zájem řešit situaci na Blízkém východě. Nedávná minulost (roky 2008 a 2009) odráží dopad světové finanční krize. Výraznější propad ČR přisuzují vyššímu zapojení do mezinárodní směny a také výhodě kosovské ekonomiky v podobě stálého příjmu rozvojové finanční pomoci. Graf (3.9) zobrazuje také odhad a predikci do budoucna pro obě ekonomiky. Je očekáván zcela opačný vývoj, přesto logický u obou ekonomik. ČR po překonání krize a stabilizaci ekonomiky pozvolna přechází na mírný růst, naopak Kosovo počítá se stále menší podporou ze strany mezinárodních institucí a států a inklinuje ke svému průměrnému růstu kolem 4 %.

Graf 3.9: Tempa růstu reálného HDP pro ČR a Kosovo v období 2002 – 2014 (%)

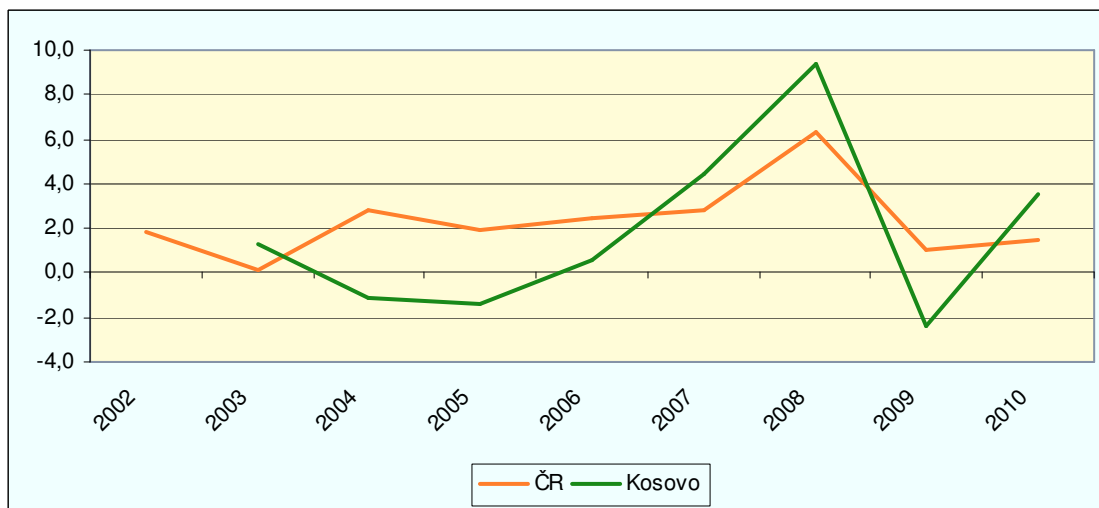
Pozn.: pro rok 2011 se jedná o odhad, pro léta 2012 – 2014 se jedná o predikci.

Zdroj: IMF, MFČR. Vlastní úprava.

4.2.2 Porovnání míry inflace

Míra inflace, kterou jsem použila pro srovnání je vypočtena pro obě ekonomiky pomocí ukazatele CPI. Na začátku přeměny a v jejím průběhu mají ekonomiky rozdílný vývoj této makroekonomické veličiny, viz graf (3.10). Česká ekonomika se na začátku 90. let potýkala téměř až s pádivou inflací. Přesto ji dokázala relativně rychle snížit, tento fakt přisuzuji české monetární instituci – České národní bance (ČNB), která měla jasné definovaný svůj cíl, kompetence i nástroje. Měnová krize v roce 1997 toto snižování inflace pozastavila a následně díky změně kurzového režimu a novému pravidlu měnové politiky aj. nastartovala ještě větší pokles míry inflace. ČNB se posléze vydala cestou cílování inflace, které se stalo novou nominální kotvou v ekonomice. Kosovská ekonomika tento vývoj „přeskočila“ a na počátku svých změn naopak došlo k deflaci. Kosovská ekonomika zatím nemá vlastní monetární politiku i když zde funguje Národní banka Kosova (BQK). Tato neexistence monetární politiky vyplývá z rozhodnutí Rady bezpečnosti, díky níž přijalo Kosovo jako svou národní měnu Euro a následně uzavřelo monetární dohodu s EU. Společným rysem je narušení vývoje míry inflace světovou finanční krizí (roky 2008 a 2009). Kosovská ekonomika na ni z pohledu inflace reagovala více, zejména díky zvýšení dovozních cen, jak jsem se zmínila výše (viz. graf 3.2).

Graf 3.10: Roční míra inflace pro ČR a Kosovo v letech 2002* – 2010 (%)

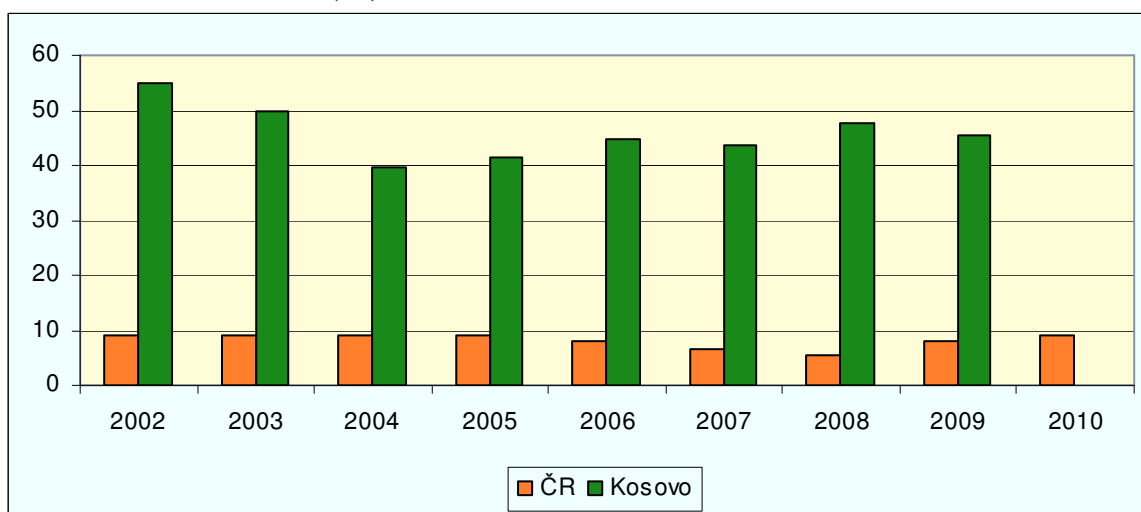
* data z roku 2002 pro Kosovo nejsou k dispozici.

Zdroj: SOK, ČSÚ. Vlastní úprava.

4.2.3 Porovnání vývoje na trhu práce

Problematika trhu práce je velice rozsáhlá a není v mých možnostech ji zcela popsat. Proto se zmíním jen o základních faktech a pro ilustraci použiji vývoj registrované míry nezaměstnanosti v obou ekonomikách, graf (3.11). V této oblasti je vývoj naprosto diametrálně odlišný. Česká ekonomika byla při své transformaci postavena před problém plné zaměstnanosti, která byla vytvořena uměla. Přesto se s tímto faktem velice dobře vyrovnala. Došlo sice k vlně propouštění, neznamenalo to však nárůst nezaměstnanosti. Až 2/3 pracovníků, kteří přišli o práci se nezařadili mezi nezaměstnané. Tito lidé se rozptýlili do několika skupin, např.: podnikatelé, zahraniční pracovníci, šedá ekonomika, ženy v domácnosti, důchodci aj. První nárůst míry nezaměstnanosti se objevil opět v onom krizovém období po roce 1997. Tato skutečnost se dá přisoudit změně na politickém poli. Výraznou výhodou české ekonomiky potažmo české pracovní síly je širší průmyslová základna a zavedený zpracovatelský průmysl. Konkrétní problémy, se kterými se český trh práce potýká jsou především nízká mobilita pracovní síly, růst dlouhodobé nezaměstnanosti a pokles podílu ekonomicky aktivních obyvatel. Kosovský trh práce se hned od samého začátku potýká s výraznou mírou nezaměstnanosti. K tomu se přidává fakt malé průmyslové základny a téměř žádný zpracovatelský průmysl. Většina obyvatelstva se zabývá zemědělstvím. Na druhou stranu předložené údaje Statistickým úřadem Kosova jsou uváděny jako nepřesné z důvodu vysokého odhadu šedé ekonomiky (25 – 35 % HDP). Kromě vysoké míry nezaměstnanosti se kosovský trh práce potýká s nízkou kvalitací pracovní síly. Podle SOK až 60 % nezaměstnaných osob je řazeno do nekvalifikované pracovní síly. Jako většina muslimských států se dále trh práce potýká s nezaměstnaností žen, která je v průměru vyšší o 10 – 15 p. b. oproti mužům. V ČR je tento rozdíl řádově v jednotkách p. b.. Neméně podstatným problémem na kosovském trhu práce je vysoká míra nezaměstnanosti osob do 25 let, tento ukazatel se pohybuje přes 70 % (v ČR se pohybuje obdobně jako registrovaná míra nezaměstnanosti) a je v čase více méně konstantní. Tento fakt však vychází i z mentality lidí a nedávného válečného konfliktu, kteří tito mladí prožili a během něhož neměli možnost se naučit a přijmout zaměstnání jako součást společenského života.

Graf 3.11: Registrovaná míra nezaměstnanosti ČR a Kosova v letech 2002 – 2010* (%)

* data pro rok 2010 nejsou pro Kosovo k dispozici.

Zdroj: SOK, ČSÚ. Vlastní úprava.

4.2.4 Porovnání vnější hospodářské situace

Jak ČR tak i Kosovo jsou zapojeny do mezinárodního obchodu. ČR je vnímána jako tržní ekonomika, která svou pozici upevnila v roce 2004 vstupem do EU. Naopak samostatné Kosovo je v mezinárodním měřítku vnímáno odlišně. I samotná EU nemá jednotný pohled, neboť 5 členských a 5 kandidátských států jeho samostatnost doposud neuznala. To ale není hlavní důvod relativně malého zapojení Kosova do mezinárodního obchodu, zejména z pohledu vývozu. Samotná kosovská ekonomika nemá dostatečné kapacity a kromě zemědělských produktů a nerostných surovin nemá co nabídnout.

Samotná bilance zahraničního obchodu není pro Kosovo nijak příznivá, po celé sledované období je bilance vývozu a dovozu extrémně deficitní. Což dokazuje také krytí dovozu vývozem, které se pohybuje během posledních 5-ti let kolem pouhých 10-ti %.

Tab. 3.4: Bilance zahraničního obchodu a krytí dovozu vývozem v ČR a Kosovu v letech 2002 – 2010

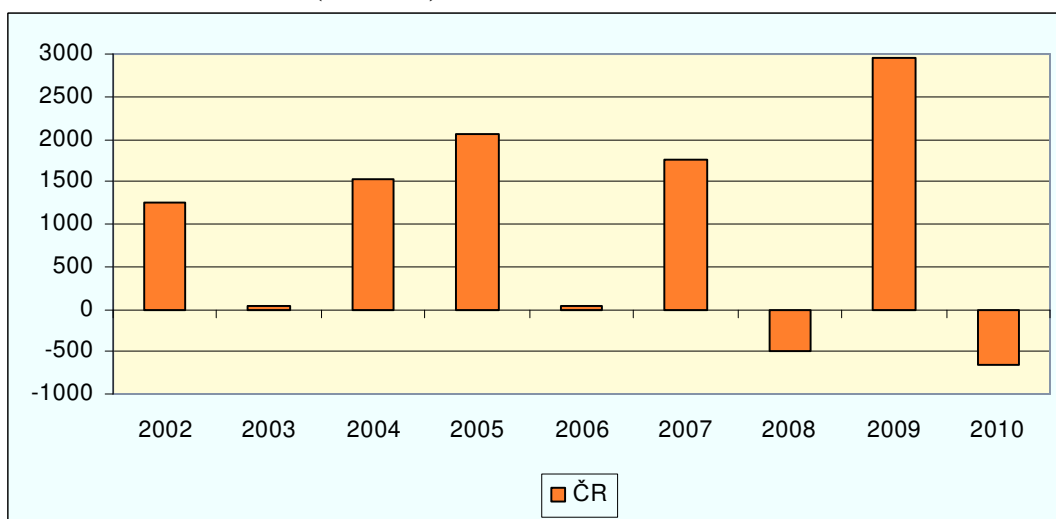
Rok	Česká republika		Kosovo	
	Bilance (mil. eur)	Krytí dovozu vývozem (%)	Bilance (mil. eur)	Krytí dovozu vývozem (%)
2002	-2 248,47	94,7	-827,16	3,2
2003	-2 222,93	95,3	-937,65	3,7
2004	-701,67	98,6	-1 006,78	5,3
2005	1 346,73	102,2	-1 101,21	4,9
2006	1 380,62	101,9	-1 195,11	8,5
2007	3 149,02	103,7	-1 411,08	10,5
2008	2 647,74	102,7	- 1 729,8	10,3
2009	5 602,42	107,4	-1 770,22	8,5
2010	4 943,73	105,3	-1 845,52	13,7

Zdroj: SOK, ČSÚ. Vlastní úprava.

Následující graf (3.12) resp. (3.13) zobrazuje meziroční změnu salda zahraničního obchodu v jednotlivých ekonomikách. ČR výrazněji stabilizovala svůj zahraniční obchod vstupem do EU. Výjimkou je rok 2006, kdy objem zahraničního obchodu zůstal téměř totožný s rokem předcházejícím. Výraznější meziroční pokles v současné době je připisován světové finanční krizi, která postihla českou ekonomiku právě nejvíce přes zahraniční obchod. Kosovská ekonomika se po celé sledované období potýká s prohlubujícím se saldem zahraničního obchodu. Také zde je rok 2008 extrémní. Vnější hospodářská situace Kosova je vážná. Útěchou do budoucnosti může být fakt, že zatím se do země dováží technologie a postupně se buduje soukromý sektor, což může pozitivně ovlivnit budoucnost.

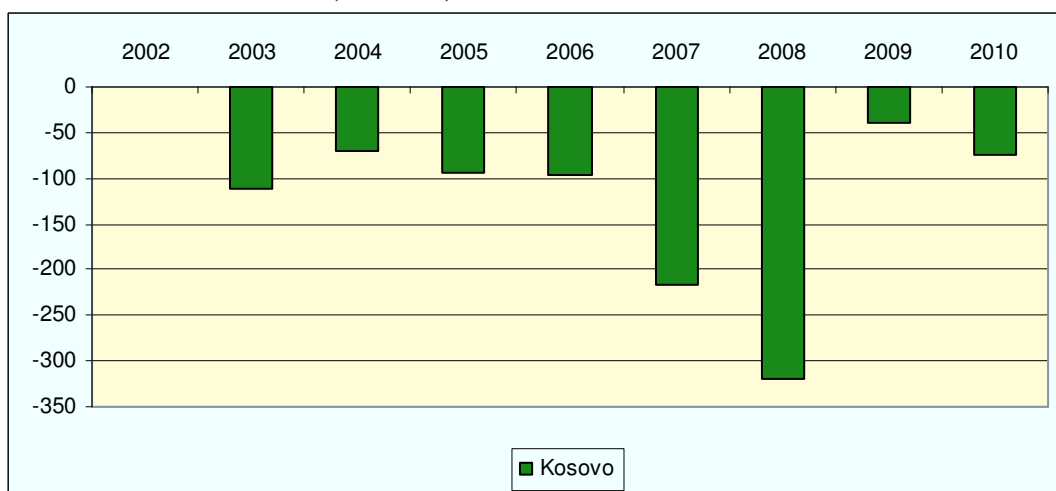

Graf 3.12: Meziroční změna salda zahraničního obchodu v ČR v letech 2002 – 2010 (mil. eur)

Zdroj: ČSÚ. Vlastní úprava.

Graf 3.13: Meziroční změna salda zahraničního obchodu v Kosovu v letech 2002* – 2010 (mil. eur)

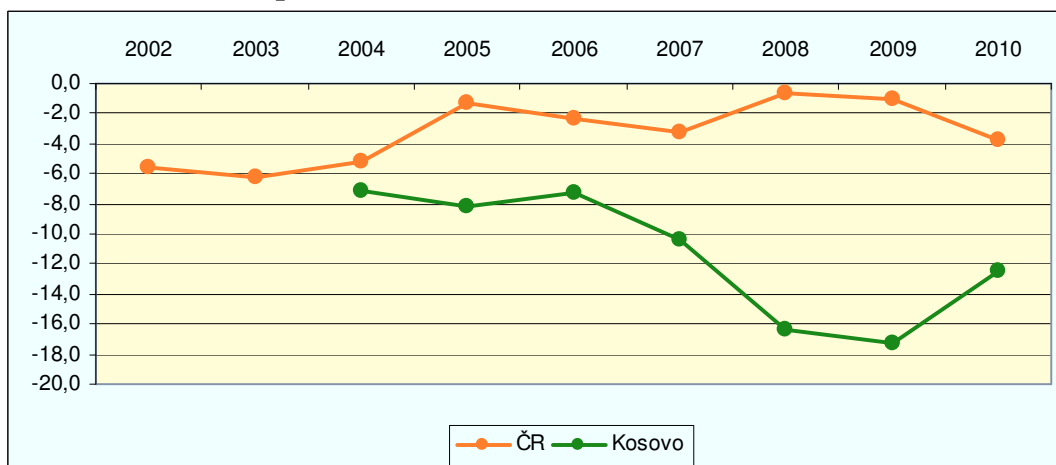

* data pro rok 2002 nejsou seriózní.

Zdroj: SOK. Vlastní úprava.

Další ukazatel, který jsou zvolila pro porovnání ekonomik je podíl běžného účtu resp. finančního účtu platební bilance na HDP v procentním vyjádření. Ve sledovaném období mají ukazatel BÚ/HDP obě ekonomiky záporný, viz graf (3.14). Zároveň je zde patrný zcela opačný vývoj. ČR má tento ukazatel relativně málo volatilní a po roce 2004 si polepšila i když se nedostala do kladných hodnot. Kosovská ekonomika se potýká, jak už vyplývá z výše zmíněného, s prohlubujícím se deficitem běžného účtu. I když v průběhu let roste výstup kosovské ekonomiky, není takový aby ovlivnil propad tohoto ukazatele.

Graf 3.14: BÚ/HDP pro ČR a Kosovo v období 2002 – 2010 (%)

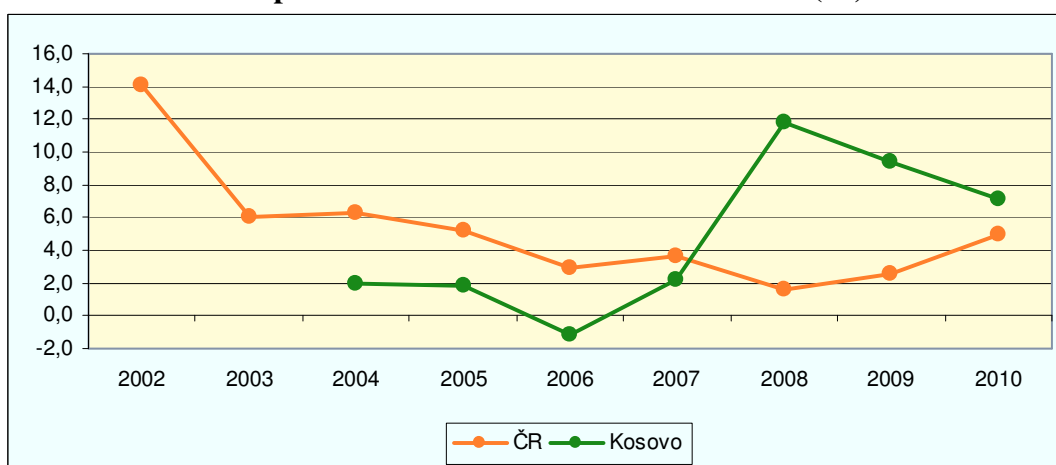

Pozn.: pro Kosovo starší data nejsou k dispozici.

Zdroj: ČSÚ, SOK. Vlastní úprava.

Pozitivnější vývoj pro kosovskou ekonomiku je možno pozorovat na ukazateli FÚ/HDP, viz graf (3.15). Tento fakt opět připisuji vývoji samotného finančního účtu platební bilance, který je významně ovlivňován přijímanou finanční pomocí ze zahraničí a přílivem přímých zahraničních investic než samotnému nárůstu výkonu ekonomiky. Dovolím si poznamenat, že pokles růstu tohoto ukazatele bude pokračovat i nadále, neboť finanční pomoc ze zahraničí je časově omezena. Tuto myšlenku čerpám mimo jiné ze zkušenosti ČR, která na začátku své transformace a před vstupem do EU přijímala také vyšší objem finančních prostředků ze zahraničí. Zároveň v tomto období byl vyšší příliv přímých zahraničních investic. V současné době ČR neláká investory jako v minulosti a to i z titulu již provedených investic.

Graf 3.15: FÚ/HDP pro ČR a Kosovo v období 2002 – 2010 (%)

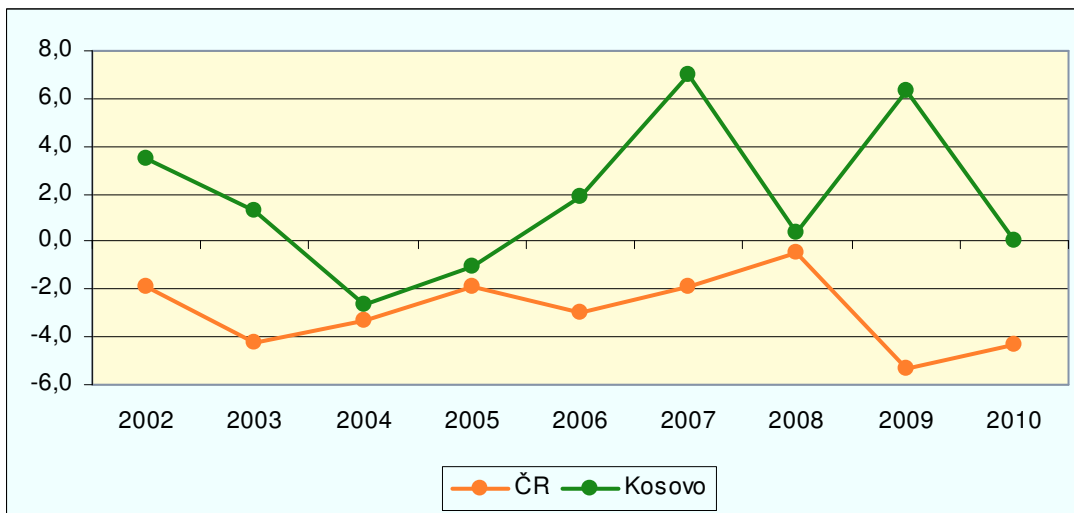
Pozn.: pro Kosovo starší data nejsou k dispozici.

Zdroj: ČSÚ, SOK. Vlastní úprava.

4.2.5 Porovnání vnitřní hospodářské situace

Fiskální politika, která může ovlivňovat vnitřní hospodářskou situaci primárně vychází z veřejných rozpočtů, resp. ze státního rozpočtu. Tato oblast je výrazně propojena s politickou situací v dané ekonomice, často totiž vláda má právě fiskální politiku v kompetenci. Tak je tomu i v případě české a kosovské ekonomiky. Následující graf (3.16) zobrazuje salda státních rozpočtů obou ekonomik v přepočtu na procenta HDP země. Určitá podobnost se zde dá vypožorovat. Při přechodu ČR na tržní hospodářství tvůrci fiskální politiky sestavovali vyrovnaný či přebytkový státní rozpočet. Obdobně je tomu u kosovského salda státního rozpočtu. Posléze se dostalo české saldo do záporných hodnot a i v případě konjunktury v české ekonomice zůstalo deficitní. Pokles deficitu je patrný kolem roku 2004, z důvodů tlaků představitelů EU na české. Další pokus o záchranu státního rozpočtu nastal před rokem 2008, kdy byla uplatňována reformní politika právě s cílem snížit deficit státního rozpočtu. Tato snaha však byla přerušena světovou finanční krizí. Kosovští představitelé fiskální politiky mají několik pozitivních podmínek, které je „nutí“ k tvorbě vyrovnaného či přebytkového rozpočtu. Zejména je to finanční pomoc ze zahraničí a ze strany mezinárodních institucí, které na kosovskou ekonomiku dohlíží a svou finanční pomoc podmiňují právě zdravými veřejnými financemi. Zajímavostí, je že státní rozpočet kosova je v současné době na několik let dopředu primárně sestavován jako deficitní a následně je autoritami fiskální politiky vyrovnán příslibem zahraniční pomoci.

Graf 3.16: Saldo státního rozpočtu ČR a Kosova v letech 2002 – 2010 (% HDP)

Zdroj: SOK, BQK, MFČR. Vlastní úprava.

Přestože dlouhodobě Kosovo má vyrovnaný státní rozpočet a většina zahraniční finanční pomoci je nenávratná nevyhnulo se zahraničnímu zadlužení. Bylo by zajímavé

porovnat tento dluh s dluhovou službou ČR, ale bohužel oficiální data zahraničního dluhu kosovské ekonomiky nejsou k dispozici.

4.3 Možnosti kosovského trhu a vzájemný obchodní vztah Kosova a ČR

Kosovo se dá charakterizovat z pohledu trhu a jeho příležitostí jako zajímavý a perspektivní trh mimo jiné i pro české investory. Přesto si mnoho obyvatel a podnikatelů spojuje oblast Kosova s problémy. Kosovští představitelé se snaží tento předsudek co nejvíce odbourat a to zejména v soukromém sektoru či strategických odvětvích.

Výrazným plusem, který hovoří pro oblast Kosova je zejména:³⁵

- jednoduchý fiskální systém,
- jednoduchý systém registrace podnikatelských subjektů,
- transparentní zákon na ochranu zahraničních investic,
- kompatibilní právní řád s právním řádem EU,
- národní měna Euro,
- přítomnost renomovaných zahraničních bankovních institucí,
- jednoduchý a přehledný daňový systém,
- již zavedená a fungující skupina zahraničních investorů,
- probíhající privatizace státních podniků,
- přijatelná dopravní infrastruktura,
- přítomnost nerostného bohatství aj.

Pro objektivitu zmíním i negativní stránku pro podnikání v Kosovu:³⁶

- vysoký podíl šedé ekonomiky,
- ekonomická kriminalita, korupce,
- nevyřešené vlastnické vztahy,
- špatná energetická situace,
- odlišná mentalita obyvatel, zejména náboženství aj.

ČR má navázaný obchodní vztah s Kosovem. Nejenže tam již působí české firmy, ale zároveň existuje vzájemná obchodní výměna. Čeští podnikatelé mají v tomto obchodě

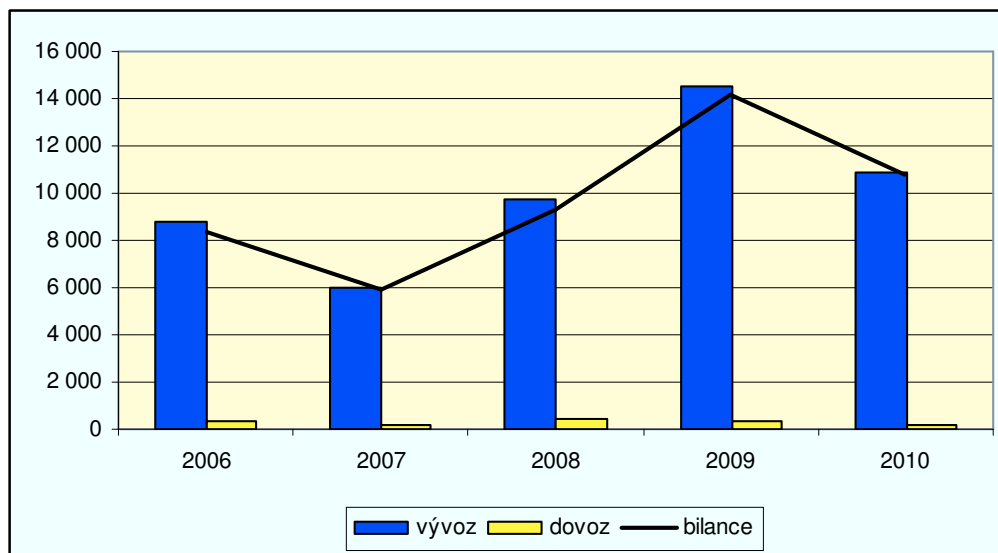
---

³⁵ Businessinfo.cz

³⁶ Businessinfo.cz

výraznou výhodu. Jak vyplývá z grafu (3.17) jedná se převážně o český vývoz. Dovoz do ČR z Kosova je zanedbatelný.

Graf 3.17: Obchodní výměna ČR – Kosovo (z pohledu ČR) v letech 2006 – 2010* (tis. eur)

* data za prosinec 2010 nejsou k dispozici

Zdroj: ČSÚ, MPO. Vlastní úprava.

Existují konkrétní pozitiva pro podnikání českých firem v Kosovu, zejména:³⁷

- uznání samostatnosti Kosova ze strany ČR,
- přítomnost velvyslanectví ČR v Kosovu,
- dobrá zkušenost tamních obyvatel s ČR resp. AČR, která zde působila prostřednictvím KFOR a vybudovala si vysokou prestiž,
- úspěšné působení několika českých firem,
- nepřehlcný trh aj.

Pro české podnikatele jsou vytipovány určité oblasti, ve kterých by se mohli uplatnit. Jedná se zejména o energetiku. Kosovská vláda se rozhodla vybudovat další zdroj elektrické energie, neboť zatím je schopna vyrobit nejvýše 2/3 poptávky. Investice do výstavby je odhadována na 4 mld. Eur. O tuto investici se uchází ČEZ ve spolupráci s americkým partnerem. Je zde také nabídka výstavby a provozování malých vodních elektráren (kolem

³⁷ Businessinfo.cz

20 ks). Kosovské ministerstvo energetiky a dolů chce do tohoto projektu zainteresovat co nejvíce investorů.

Otevřeným odvětvím je také důlní průmysl, který je v privatizačním procesu. Zároveň jsou důlní komplexi zaostalé a je nutná jejich revitalizace. Pro české podniky se tak otevírá možnost vývozu důlní techniky aj.

Obrovský potenciál se skrývá pro české podnikatele v zemědělství. Neexistuje zde téměř žádný organizovaný výkup zemědělských produktů a samotní zahraniční odběratelé „čekají“ kdo se toho ujme. Pro české podnikatele je také blízké vinařství, které má v Kosovu bohatou tradici. Toto odvětví je v současné době také předmětem privatizace nebo hledá zahraniční partnery.

K odvětvím, které zažívají boom patří především stavebnictví a dopravní infrastruktura. V těchto oblastech se veřejný i soukromý sektor obrací zejména na zahraniční investory a podniky, kteří přinášejí nové technologie a materiály.

4.4 Možná ekonomická budoucnost Kosova

Vytváření výhledu či predikcí do budoucnosti je v případě kosovské ekonomiky velice obtížné a to zejména kvůli dvěma aspektům. Za prvé jsou dostupné makroekonomické údaje nepřesné a mohou zkreslovat minulý i současný stav kosovské ekonomiky. Za druhé zde existuje vysoký podíl šedé ekonomiky, který se netýká pouze produkce, ale také donátorských příjmů či remitend. Velkým problémem je také síť celnic a hraničních přechodů umístěných na severu země, které jsou téměř nefunkční. Proto se dá odhadovat, že i současný stav je pozitivnější než ukazují data. Protože nemohu díky malému počtu dostupnosti dat navrhnout budoucí hospodářský vývoj Kosova, pokusím se o to alespoň na základě mnou získaných informací a zkušeností v kombinaci z analýzou IMF.

Následující tab. (3.6) zobrazuje nástin možného vývoje základních makroekonomických ukazatelů na následujících 5 let. Predikce částečně počítá s pozvolným osamostatňováním kosovské ekonomiky od zahraniční rozvojové pomoci i mezinárodních institucí, které zde dohlížejí nad správou. Proto zejména na přelomu let 2014 a 2015 dochází ke zhoršení některých ukazatelů. Např.: částečný pokles tempa růstu reálného HDP, na druhou stranu predikce počítá pouze s poklesem v řádech jednotek p. b., neboť je zde předpoklad rozšiřování soukromého sektoru. Což dokládá růst celkové míry investic, který je tažen zejména růstem soukromých investic. Ono osamostatňování kosovské

ekonomiky je také možno vyzorovat ve vládním sektoru. Státní rozpočet je předikován mírně deficitní, ale již není kryt nenávrtnými finančními zdroji ze zahraničí, ale pomocí dluhu. Svou roli hrají také příjmy z privatizace. Vláda Kosova má za cíl v průběhu několika let zprivatizovat až 90 % státních podniků.

Vnější nerovnováha, ve které se kosovská ekonomika dlouhodobě nachází, zůstává problémem i do budoucna. Podíl běžného účtu na HDP je stále výrazně záporný. V dlouhodobější perspektivě se situace nebude zlepšovat a to z důvodu stále vysokých přímých zahraničních investic, které se později opět negativně promítnou do běžného účtu. Pozitivní vývoj je naopak předikován u vývozu na úkor dovozu, což koresponduje s vytvořením a zavedením soukromého sektoru.

Tab. 3.5: Predikce budoucího ekonomického vývoje na období 2011 – 2015

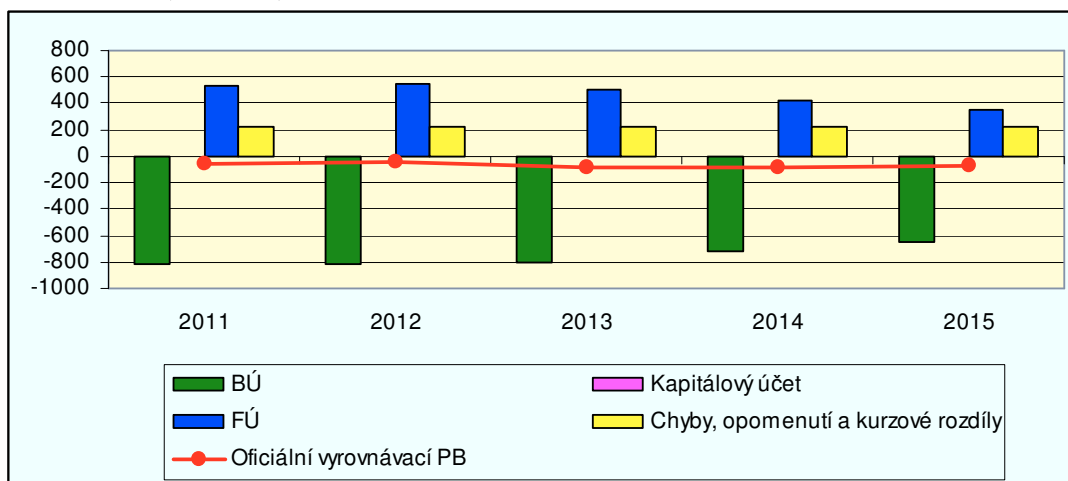
		2011	2012	2013	2014	2015
Tempo růstu v (%)	Reálné HDP	5,9	5,2	4,9	3,7	4,4
	Celková míra investic	12,7	8,9	5,2	0,8	6,6
	Vývoz	11,6	11,3	12,1	14,1	13
	Dovoz	5,1	4,8	3,8	4,4	5,8
	Míra inflace	3,2	2,2	1,9	1,7	1,7
Vládní sektor (% HDP)	Saldo SR	-5,5	-4	-4,6	-2,4	-2
	Dluhové financování	-0,1	2	3,4	1,1	1,1
	Příjmy z privatizace	6,7	0,2	0,2	0,4	0,4
Ostatní (% HDP)	Míra úspor	8,9	10,6	12,5	12,5	13,9
	Míra investic (veřejná)	16,9	3	-3,9	-17	0
	Míra investic (soukromá)	9,9	12,9	11	10,7	9,4
	Soukromá spotřeba	2,7	2,9	3	3	2,5
	BÚ	-24,4	-22,3	-19,5	-17,3	-15,6
	PZI	15,6	8,3	8,8	10,3	10,9

Zdroj: IMF, SOK, BQK, Ministry of Finance Republic of Kosovo. Vlastní úprava.

Ona snaha osamostatnit se je patrná také z platební bilance, resp. z finančního účtu a kapitálového účtu. S výrazným kapitálovým účtem (jako byl doposud) se do budoucna nepočítá. Existuje studie, která stanovila pro predikci kapitálového účtu konstantní hodnotu 5 mil eur. Viz. graf (3.18). Odhad budoucího vývoje platební bilance, resp. oficiální

vyrovnávací platební bilance je obtížný vzhledem k neklesajícímu účtu chyb, opomenutí a rozdílů.

Graf 3.18: Predikce budoucího vývoje PB, resp. jejích částí na období 2011 – 2015 (mil. eur)

Zdroj: IMF, SOK, BQK, Ministry of Finance Republic of Kosovo. Vlastní úprava.

Na závěr uvádím ve zkratce nejproblematictější oblasti kosovské ekonomiky, které omezují její rozvoj a mohou být hrozbou do budoucna:

- nestabilní politická situace – střídání vlád, meztetnické spory aj.,
- obtížná pozice Kosova ve svém regionu – nejedná se pouze o otázku uznání samostatnosti, ale zejména bojkotování mezinárodních smluv ze strany Srbska aj.,
- sociální problémy – výrazné rozdíly mezi oblastmi, zejména rozdíl město – venkov,
- problémy na trhu práce,
- teprve rozvíjející se infrastruktura aj.

5 Závěr

Novodobá otázka Kosova se spojuje s koncem 90. let. 20. století, kdy se rozpad Jugoslávie a vytvoření nových států neobešlo bez ozbrojených konfliktů, které byly v rámci území Kosova ukončeny vojenskými intervencemi NATO. Na tyto intervence pak navázaly civilní mise OSN a důležitou roli zde sehrála také EU, která se stala hlavním garantem stability v tomto regionu pomocí tzv. Paktu stability pro jihovýchodní Evropu. Relativně posledním krokem k vyřešení situace se stalo jednostranné vyhlášení nezávislého státu 17. února 2008. Vznikla tak nová parlamentní republika, která se opírá o základní principy demokracie.

Cílem mé diplomové práce bylo vymezit vztah Republiky Kosovo vůči mezinárodním institucím a analyzovat makroekonomický stav kosovské ekonomiky. Součástí cílu bylo také porovnat kosovskou ekonomiku s českou a odhadnout její možný vývoj v průběhu následujících 5-ti let.

Kosovská republika se rozkládá téměř na 11 tis. km², kde oficiálně žije 2 – 2,5 mil. obyvatel. Protože tento údaj není zcela přesně znám, nemohla jsem analyzovat a porovnávat žádná data, které se k němu vztahují např. HDP/obyv. aj. Ekonomika Kosova oficiálně funguje od roku 2002 a je považována za jednu z nejchudších zemí Evropy. V její prospěch však mluví fakt, že je podporována mezinárodními institucemi i státy a to nejen přes poskytovanou finanční pomoc, ale i pomoc se správou, vznikem nových institucí, zaváděním soukromého sektoru aj. Kosovská ekonomika se už od samého počátku může pochlubit vysokými tempy růstu a to i v období finanční světové krize. Naopak je tomu u míry inflace, která se v roce 2008 vyšplhala téměř na 10% hranici. Přičemž ještě 2 – 3 roky zpátky se pohybovala v záporných číslech. Největší problémy, před kterými stojí tvůrci hospodářské politiky v Kosovu jsou především vysoká míra nezaměstnanosti, která přesahuje 40% hranici a obrovský deficit zahraničního obchodu. Vychází zejména z nesamostatnosti ekonomiky a to se týká všech tří sektorů ekonomiky. Tedy primárního, sekundárního a terciárního sektoru. Nejlépe je na tom poslední sektor – sektor služeb, což je spojováno s přítomností civilních misí v Kosovu.

Komparace kosovské ekonomiky s českou ukázala určitou podobnost. Zejména při porovnávání začátků obou ekonomik, tedy období, kdy obě procházeli změnami, dovolím si říct transformačním procesem. Jednou z veličin, která měla relativně obdobný vývoj je tempo růstu reálného HDP. Obě ekonomiky na začátku svých změn nastartovali výrazný dvouletý růst, který vzápětí oslabil. Česká ekonomika má výhodu delšího časového období před vlivem světové finanční krize, na kterou obě ekonomiky reagovaly obdobně. Vývoj míry inflace je možné popsat relativně stejně. Obrovské rozdíly mezi ekonomikami se ukázaly na trhu práce, kdy se rozdíl mezi registrovanou mírou nezaměstnanosti pohybuje kolem 40 p.b. Vychází to však z nefunkčního trhu práce v Kosovu a částečně i z mentality obyvatel. Druhý nesoulad je opět v problémové oblasti Kosova – vnější rovnováze. Běžný účet platební bilance Kosova je výrazně deficitní a nadále tento deficit stoupá, zatímco se ČR po své transformaci dokázala prosadit jako vývozce. Zcela opačný rozdíl mezi ekonomikami je u finančního účtu platební bilance, do kterého se, v případě Kosova, promítla finanční podpora a pomoc ze zahraničí. Srovnání obou ekonomik mohu uzavřít tvrzením, že ekonomiky jsou si v jistých rysech podobné a to zejména tím, že obě prošly (nebo teprve prochází) významnými změnami, na které reagují citlivě a podobně. Kosovo je malou ekonomikou, které však zatím buduje nejen základní principy demokracie, ale i tržní ekonomiky. Výrazně zde chybí soukromý sektor, zejména takový, který se zaměří na zpracovatelský průmysl. Tamní vláda se snaží podporovat soukromý sektor nejen finančními či nefinančními prostředky, ale snaží se nalákat investory ze zahraničí, kteří zde pomohou s obnovou či zakládáním nových podniků. Právě proto zde probíhá rozsáhlá privatizace a to až 90-ti % státního majetku. To je také příležitost českých podniků a investorů. Za všechny zmíním jen ČEZ, který se uchází o plánovanou stavbu nové elektrárny.

Kosovská ekonomika má možnosti se do budoucna plně integrovat mezi Evropské státy a být jim plnohodnotným partnerem. Ale tato cesta je dlouhá a překážky jsou zejména v podobě výstupu, který plyne z malého soukromého sektoru a zapojení se do zahraničního obchodu jako vývozce.

Seznam použité literatury

Monografie

- [1] DOLEČEK, Rajko. *Necenzurované obrazy II. z dějin Kosova a Metohije*. 1.vyd. Ostrava: Para Bellum, 2009. 394 s. ISBN 978-80-903703-2-6.
- [2] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 2. vyd. Praha: Libri, 2009. 162 s. ISBN 978-80-7277-433-3.
- [3] HOLLÄNDER, Pavel. *Základy všeobecné státopědy*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 364 s. ISBN 978-80-7380-178-6.
- [4] JÁNOŠÍKOVÁ, Ivana; JUREČKA, Václav . *Makroekonomie, základní kurz*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, 2006. 312 s. ISBN 80-248-0530-8.
- [5] KLIKOVÁ, Christiana; KOTLÁN, Igor a kol. *Hospodářská politika: teorie a praxe*. 2. vyd. Ostrava: Sokrates, 2006. 341 s. ISBN 80-86572-37-4.
- [6] KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 5. přep. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.
- [7] NOVOTNÝ, Lukáš. *Politologie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. 166 s. ISBN 978-80-86723-67-9.
- [8] ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 474 s. ISBN 978-80-7380-181-6.
- [9] TULEJA, Pavel. *Analýza pro ekonomy*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 336 s. ISBN 978-80-251-1801-6.
- [10] SPĚVÁČEK, Vojtěch. *Makroekonomická analýza a prognóza*. 2. vyd. Praha: VŠE, 1999. 119 s. ISBN 80-7079-922-6.

- [11] SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 367 s. ISBN 978-80-247-2708-0.
- [12] WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 248 s. ISBN 978-80-7380-177-9.
- [13] WEBER, Max. *Metodologie, sociologie a politika*. Uspořádal Miloš Havelka. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 1998. 354 s. ISBN 80-86005-48-8.

Elektronické publikace

- [14] BENNETT, Adam; MARTIJN, Jan Kees. *Republic of Kosovo: Request for Stand-By Arrangement*. IMF [online]. 2010, no. 10/245, July [cit. 2011-03-16]. Dostupný z WWW:
<<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2010/cr10245.pdf>>.
- [15] von CARLOWITZ, Leopold. *Crossing the Boundary from the International to the Domestic Legal Realm: UNMIK Lawmaking and Properte Rights in Kosovo*. Global Governance. [online]. 2004, vol. 10, Issue 3, Jul/Sep [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW:
<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&hid=15&sid=9f91ea5d-b644-4e07-9e0c-7e897e246045%40sessionmgr110>>.
- [16] COCOZZELLI, Fred. *Critical junctures and local agency: how Kosovo became independent*. Journal of Southeast European & Blafł Sea Studies. [online]. 2009, vol. 9, Issue 1/2, Mar/Jun [cit. 2011-02-15]. Dostupný z WWW:
<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&hid=15&sid=9f91ea5d-b644-4e07-9e0c-7e897e246045%40sessionmgr110>>.
- [17] PHILLIPS, David L.: *The Balkans Underbelly*. World policy journal (MIT Press) [online]. 2010, vol. 27, Issue 3 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW:
<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=03f483b9-e158-47c3-a114-4f10b442a644%40sessionmgr15&vid=30&hid=17>>.

- [18] POND, Elizabeth. *The EU's Test in Kosovo*. Washington Quarterly. . [online]. 2008, vol. 31, Issue 4, Autumn [cit. 2011-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=10&hid=15&sid=9f91ea5d-b644-4e07-9e0c-7e897e246045%40sessionmgr110>>.
- [19] de VRIEZE, Franklin. *OSCE coordinates parliamentary support programmes in Kosovo*. Helsinki Monitor. [online]. 2007, vol. 17, Issue 1, January [cit. 2011-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&hid=15&sid=9f91ea5d-b644-4e07-9e0c-7e897e246045%40sessionmgr110>>.
- [20] WELLER, Marc. *Kosovo's final status*. International Affairs. [online]. 2008, vol. 84, Issue 6, November [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=03f483b9-e158-47c3-a114-4f10b442a644%40sessionmgr15&vid=44&hid=17>>.

Internetové zdroje

- [21] *Dárcovská pomoc kosovu vynesla 1,2 miliardy eur, Česko dá 4 miliony*. iHNed. [online]. 2008, Červenec [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://zahranicni.ihned.cz/c1-25948830-kosovo-vola-o-pomoc-eu-a-dalsi-zeme-slibuji-pres-miliardu-eur>>.
- [22] *Develepmnts and projections of Kosovo economy*. Ministry of Finance Republic of Kosovo. [online]. 2011, March [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mef-rks.org/download/kosovo-consolidated-budget/3679-2011?lang=en>>.
- [23] *Economic Indicators for Kosovo*. Economy Watch – Economy, Investment & Finance Reports. [online]. 2010 [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Kosovo/>>.

- [24] *Economic Overview. Kosovo Country Review* [online]. 2010, [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW:
<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=03f483b9-e158-47c3-a114-4f10b442a644%40sessionmgr15&vid=81&hid=123>>.
- [25] *Economic Statistics and National Accounts Department. Statistical office of Kosovo.* [online], [cit. 2011-03-16]. Dostupný z WWW:
<http://esk.rks-gov.net/eng/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=4>.
- [26] *EULEX Kosovo. Konsilium.* [online], [cit. 2011-02-08]. Dostupný z WWW:
<<http://www.consilium.europa.eu/showpage.aspx?id=1458&lang=en>>.
- [27] *Evropská bezpečnostní a obranná politika – kosovské a afgánské výzvy.* Natoaktual. [online]. 2009, Říjen [cit. 2011-02-17]. Dostupný z WWW:
<http://www.natoaktual.cz/evropska-bezpecnostni-a-obranna-politika-kosovske-a-afghanske-vyzvy-1j6-/na_analyzy.asp?c=A091005_161722_na_analyzy_m02>.
- [28] *Fiskální výhled ČR, tabulková příloha.* Ministerstvo financí ČR. [online]. 2010, Říjen [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2010Q2_5_pdf.pdf>.
- [29] *IMF Executive board approves € 108,9 million 18-month stand-by arrangement for the Republic of Kosovo.* IMF Press releases. [online]. 2010, no. 10/300, July [cit. 2011-03-02]. Dostupný z WWW:
<<http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2010/pr10300.htm>>.
- [30] *Interim strategy note for Republic of Kosovo.* WB. [online]. 2009, no. 49872-XK, December [cit. 2011-03-15]. Dostupný z WWW:
<http://www.wbif.eu/attached_documents/9963/3293/World_Bank_Interim_Strategy_Note_on_Kosovo.pdf>.
- [31] *Kosovo.* CIA. [online]. 2011, April [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW:
<<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kv.html>>.

- [32] *Kosovo – mapy*. Kosovoonline. [online], [cit. 2011-01-25]. Dostupný z WWW:
<http://kosovoonline.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=67&Itemid=147&lang=cs>.
- [33] *Kosovo: Podrobné informace o zemi*. Celý svět, zábavný portál. [online]. 2009, Březen [cit. 2011-03-02]. Dostupný z WWW:
<<http://www.celysvet.cz/kosovo-statistika-info-stat-zeme-zemepis-cestovani>>.
- [34] *Kosovo získá od EU na rozvoj půl miliardy eur*. Euroskop. [online]. 2008, Červenec [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW:
<<http://www.euroskop.cz/38/1442/clanek/kosovo-ziska-od-eu-na-rozvoj-pul-miliardy-eur/>>.
- [35] *Makroekonomická predikce, ekonomický výkon*. Ministerstvo financí ČR. [online]. 2011, Leden [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MakroPre_2011Q1_TG01_pdf.pdf>.
- [36] *Makroekonomické údaje*. ČSÚ. [online]. 2011, Duben [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje>.
- [37] *Mezinárodní právo veřejné*. Juristic. [online]. 2010 [cit. 2010-11-25]. Dostupný z WWW:
<<http://mezinarodni.juristic.cz/30506/pojem/mpv2>>.
- [38] *Montevideo Convention on the Rights and Duties of States*. Taiwan Documents Project. [online], [cit. 2010-10-06]. Dostupný z WWW:
<<http://www.taiwandocuments.org/montevideo01.htm>>.
- [39] *NATO's role in Kosovo*. NATO. [online], [cit. 2010-02-23]. Dostupný z WWW:
<http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm>.

- [40] *Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online], [cit. 2010-11-25]. Dostupný z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/kosovo/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html.
- [41] *OSCE, What we do*. OSCE. [online], [cit. 2010-02-09]. Dostupný z WWW: <http://www.osce.org/what>.
- [42] *Pakt stability pro jihovýchodní Evropu*. Ministerstvo vnitra ČR, veřejná správa a EU. [online], [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/eunie/sprava_archiv.html#stability.
- [43] *Pieter Feith, EU Special Representative in Kosovo*. Consilium. [online], [cit. 2011-02-08]. Dostupný z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/showpage.aspx?id=1445&lang=EN>.
- [44] *Souhrnná teritoriální informace Kosovo*. BusinessInfo. [online]. 2011, Únor [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/kosovo-2011-02-19.pdf>.
- [45] *Státní území*. Iuridictum, encyklopedie o právu. [online]. 2007 [cit. 2010-10-11]. Dostupný z WWW: http://iuridictum.pecina.cz/w/St%C3%A1tn%C3%AD_%C3%BAzem%C3%AD.
- [46] *Světová banka*. Worldbank. [online], [cit. 2010-02-23]. Dostupný z WWW: <http://www.worldbank.cz/>.
- [47] *Svrchovaný stát a jeho kompetence – uznání, třídění států*. České právo – studium. [online]. 2010 [cit. 2010-11-24]. Dostupný z WWW: <http://pravo-cz.studentske.cz/2010/08/32-svrchovany-stat-jeho-kompetence.html>.
- [48] *Time Series*. Central Bank of the Republic of Kosovo. [online]. 2009 [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <http://bqk-kos.org/?cid=2,124>.

- [49] *Úloha OSN při zajišťování mezinárodního míru a bezpečnosti*. Scribd. [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW:
<<http://www.scribd.com/doc/19702433/08-Uloha-OSN>>.
- [50] *What is UNMIK?* UN. [online], [cit. 2010-02-22]. Dostupný z WWW:
<<http://www.un.org/peace/kosovo/pages/unmik12.html>>.

Seznam zkratek

AČR	...	Armáda ČR
BQK	...	Národní banka Kosova
BÚ	...	běžný účet platební bilance
BÚ/HDP	...	podíl běžného účtu platební bilance na HDP
CEFTA	...	Středoevropská dohoda o volném obchodu
CPI	...	index spotřebitelských cen
ČNB	...	Česká národní banka
ČR	...	Česká republika
ČSR	...	Československá republika
ČSÚ	...	Český statistický úřad
EBRD	...	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
ECAA	...	Společný evropský letecký prostor
ECLO	...	Evropská komise styčného úřadu
EIB	...	Evropská investiční banka
EU	...	Evropská unie
EULEX	...	EU na podporu právního státu v Kosovu
FRJ	...	Federace Černé Hory a Srbska
FÚ	...	finanční účet platební bilance
FÚ/HDP	...	podíl finančního účtu platební bilance na HDP
HDP	...	hrubý domácí produkt
IBRD	...	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
ICSID	...	Mezinárodní centrum pro řešení sporů z investic
IDA	...	Mezinárodní rozvojová asociace
IFC	...	Mezinárodní finanční korporace
IJC	...	Mezinárodní soudní dvůr
IMF	...	Mezinárodní měnový fond
IRU	...	Mezinárodní unie silniční dopravy
ISN	...	Prozatímní strategie
KFC	...	Kosovské bezpečnostní síly
KFOR	...	Kosovo Force
MF ČR	...	Ministerstvo financí ČR

MIGA	...	Agentura pro mnohostranné investiční záruky
MPO	...	Ministerstvo průmyslu a obchodu
NATO	...	Severoatlantická aliance
OSCE	...	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	...	Organizace spojených národů
PPK	...	parita kupní síly
PS	...	Pakt stability pro jihovýchodní Evropu
PZI	...	přímé zahraniční investice
SDR	...	zvláštní práva čerpání, rezervní měna
SITC	...	Standardní mezinárodní klasifikace zboží
SNÚ	...	systém národních účtů
SOK	...	Statistický úřad Kosova
SR	...	státní rozpočet
UÇK	...	Osvobozené vojsko Kosova
UNMIK	...	Dočasná správní mise v Kosovu
WB	...	Světová banka

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB- TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona; - bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21. 4. 2011

Bc. Kristina Adámková
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:
Ratiboř 80, 756 21 RATIBOŘ